

ÖLÜME BAĞLI TASARRUFUN İPTALİ DAVASININ DAVADA YER ALMAYAN İLGİLİLER ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

Adem YELMEN*

ÖZ

Ölüme bağlı tasarrufun iptali davası, ehliyetsizlik, irade sakatlığı halleri (yanılma, aldatma ve korkutma veya zorlama), tasarrufun içeriğinin, bağlandığı koşullar veya yüklemelerin hukuka ya da ahlaka aykırı olması ile şekle aykırılık hallerinde o ölüme bağlı tasarrufun iptali için açılabilir. Ölüme bağlı tasarrufların iptali davasında verilen iptal kararı kural olarak sadece yargılamanın “ tarafları arasında etkili” hüküm ve sonuçlar doğurmaktadır. Taraflar arası (inter partes) etki hem davacı hem de davalı tarafta yer alanlar boyutuyla gündeme gelmektedir. Söz konusu taraflar arası (inter partes) etki, maddi anlamda ölüme bağlı tasarruf türleri açısından ayrı ayrı olarak ele alındığında farklı özellikler gösterebilmektedir. Vasiyeti yerine getirme görevlisi ve vasiyetin (belirli mal bırakmanın) bazı özel görünümleri hariç taraflar arası (inter partes) etki kural olarak geçerli bir şekilde etki doğurmaktadır. Vasiyeti yerine getirme görevlisi atama içeren bir ölüme bağlı tasarrufun iptali kararı bakımından ise taraflar arası (inter partes) değil, herkese yönelik (erga omnes) etkinin var olduğu kabul edilmektedir. Vasiyet (belirli mal bırakma) açısından ise taraflar arası (inter partes) etki kural olarak geçerli olmakla birlikte bazı türlerinde mesele sorunlara sebebiyet verecek boyutlara ulaşma riskini taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Ölüme bağlı tasarruf, iptal davası, taraflar arası etki, herkese yönelik etki, vasiyet.

* **Dr. Öğr. Üyesi,** İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Anabilim Dalı, **e-posta:** ademyelmen@gmail.com

ORCID: 0000-0002-3310-8216

DOI : 10.34246/ahbvuhfd.1065799

Yayın Kuruluna Ulaştığı Tarih : 26/08/2021

Yayınlanmasının Uygun Görüldüğü Tarih: 22/11/2021

EFFECTS OF ACTION FOR DECLARATION OF INVALIDITY OF TESTAMENTARY DISPOSITION ON RELEVANTS NOT INCLUDED IN THE CASE

ABSTRACT

Action for declaration of invalidity of testamentary disposition can be sued in the following cases: 1.if it was made by the testator at a time when he or she lacked testamentary capacity;2.if it is the product of a lack of free will;3.if its content or a condition attached to it is immoral or unlawful;4.If it is made without complying with the forms stipulated in the law. As a rule, the decision for declaration of invalidity only creates “inter partes” effect and results. The inter partes effect comes to the fore with the dimension of both the plaintiff and the defendant. The inter partes effect can show different characteristics when considered separately in terms of testamentary disposition in material terms. Inter partes effect, as a rule, has a valid effect, with the exception of the executor and some special aspects of the will. In terms of the decision for declaration of invalidity, which includes the appointment of an executor, it is accepted that there is an effect for everyone, not between the parties. In terms of will, the inter partes effect is valid as a rule, but in some types, the issue carries the risk of reaching dimensions that will cause problems.

Keywords: *Testamentary disposition, action for declaration of invalidity, inter partes effect, erga omnes effect, will.*

GİRİŞ

Türk Medeni Kanunu (TMK.) m. 557-559’da ölüme bağlı tasarrufların iptali davası düzenlenmiştir. Buna göre, ehliyetsizlik, irade sakatlığı halleri (yanılma, aldatma ve korkutma veya zorlama), tasarrufun içeriğinin, bağlandığı koşullar veya yüklemelerin hukuka ya da ahlaka aykırı olması ile şekle aykırılık hallerinde ölüme bağlı tasarrufun iptali için dava açılabilir. Söz konusu iptal sebeplerinden birini taşıyan bir ölüme bağlı tasarruf, bu haline rağmen mirasın açıldığı andan itibaren geçerli olarak hüküm ve sonuç

doğurur¹. Zira ölüme bağlı tasarruflarda geçersizlik teorisi olarak iptal² tercih edilmiştir³. Bunun sonucu olarak da iptal sebeplerini barındıran bir ölüme

- ¹ Roland Fankhauser, “Erbrecht ZGB”, in Peter Breitschmid/Alexandra Jungo (Hrsg.), *CHK – Handkommentar zum Schweizer Privatrecht*, 3. Aufl., 2016, Art. 519, Rz. 1; Thomas Sutter-Somm/Benedikt Seiler, “Die inter partes-Wirkung der erbrechtlichen Ungültigkeitsklage – Ausgewählte Probleme”, *Zeitschrift für Erbrecht, successio* 2014, s. 198; Ammann, Dario, “Materielle und prozessuale Aspekte der erbrechtlichen Ungültigkeitsklage” *IMPULSE- Impulse zur praxisorientierten Rechtswissenschaft Band/Nr. 11*, Schulthess Juristische Medien AG, 2015, Rz. 6; Fikret Eren, *Türk Medeni Hukukunda Ölüme Bağlı Tasarrufların İptali Davası*, Yargıçoğlu Matbaası, 1966, s. 95; Necip Kocayusufoğlu, *Miras Hukuku*, 2. Bası, Filiz Kitabevi, 1978, s. 341; Rona Serozan/Baki İlkay Engin, *Miras Hukuku ve Uygulama Çalışmaları*, Güncellenmiş 6. Baskı, Seçkin Yayıncılık, 2019, s. 442; Mustafa Dural/Turgut Öz, *Türk Özel Hukuku*, Cilt IV, *Miras Hukuku*, 13. Baskı, Filiz Kitabevi, 2019, s. 231; Bülent Köprülü, *Miras Hukuku Dersleri I*, (Mirasçılar – Ölüme Bağlı Tasarruflar), Fakülteler Matbaası, 1975-1976, s. 227; Fikret Eren/ İpek Yücer Aktürk, *Türk Miras Hukuku*, Yetkin Yayınevi, 2019, s. 204; O Gökhan Antalya(Ed.), *Miras Hukuku*, Cilt III, *Marmara Hukuk Yorumu*, Güncellenmiş 4. Baskı, O. Gökhan Antalya / İpek Sağlam (Yayına Hazırlayanlar), Seçkin Yayıncılık, 2019, s. 306; Zahir İmre/Hasan Erman, *Miras Hukuku*, 15. Basım, DR Yayınları, 2021, s. 206; Sezer Çabri, *Miras Hukuku Şerhi*, (TMK. m. 495-574) Cilt: 1, On İki Levha Yayıncılık, 2018, s. 796; Aydın Aybay, *Miras Hukuku Dersleri*, 3. Baskı, Maltepe Üniversitesi Yayınları, 2002, s. 64; Mehmet Ayan, *Miras Hukuku*, 9. Baskı, Adalet Yayınevi, 2016, s. 166; Hasan Petek, *Ölüme Bağlı Tasarrufların İptali Davasında Süreler ve Hükümün Anlam Bakımından Uygulanması*, Temmuz 2011, 6(2), TAAD., s. 4; Gamze Turan, *Ölüme Bağlı Tasarrufların Hükümsüzlüğü*, Turhan Yayınevi, 2009, s. 28, 97; Erhan Günay, *Bilimsel Görüşler ve Yargısal Kararlar Eşliğinde Miras Hukukunda Ölüme Bağlı Tasarrufların İptali Davaları*, Seçkin Yayıncılık, 2015, s. 155; Aydın Tekdoğan, *Vasiyetnamenin Tenfizi ve İptali Davaları*, 2. Baskı, Seçkin Yayıncılık, 2019, s. 273; Pınar Ağca Toplandı, *Ölüme Bağlı Tasarrufların İptali*, (Yüksek Lisans Tezi), 2008, s. 131; Mert Aysal, *Ölüme Bağlı Tasarruflarda İrade Sakatlıkları ve Sonuçları*, (Yüksek Lisans Tezi), 2009, s. 57; Safa Koçoğlu, *Vasiyet Tasarrufunun Hükümsüzlüğü*, (Yüksek Lisans Tezi), 2013, s. 92; Hasan Çiftçi, *Ölüme Bağlı Tasarrufların İptali*, (Yüksek Lisans Tezi), 2018, s. 261; Neşet Başar Efe, *Ölüme Bağlı Tasarrufların İptali*, (Yüksek Lisans Tezi), 2019, s. 53.
- ² Bununla birlikte, doktrinde somut duruma göre yokluk veya kesin hükümsüzlüğün de gündeme gelebileceği ifade edilmektedir. Söz konusu görüşe göre, ölüme bağlı tasarrufların kurucu unsurlarında bir eksiklik varsa bu durumda yokluk, kanunda öngörülme bir ölüme bağlı tasarruf yapılmışsa, bu halde de kesin hükümsüzlük gündeme gelir. Konuya ilişkin açıklamalar için bkz. M. Kemal Oğuzman, *Miras Hukuku Dersleri*, Genişletilmiş 2. Baskı, Fakülteler Matbaası, 1978, s. 225-226; Eren/Yücer Aktürk, s. 204; Çabri, s. 763. Kendiliğinden hükümsüzlük için ayrıca bkz. Fankhauser, *CHK, ZGB Art. 519, Rz. 1*; Kocayusufoğlu, s. 348 vd.; Serozan/Engin, s. 439-441; Antalya, s. 295; Köprülü, s. 205 vd.; Aybay, s. 64-65; Hasan İşgüzar/ Mehmet Demir/ Süleyman Yılmaz, *Miras Hukuku*, Yetkin Yayınevi, 2019, s. 87; Ömer Arbek, *Miras Hukukunda Ölüme Bağlı İşlemlerde İrade Serbestisi Sınırları ve Müeyyidesi*, Yetkin Yayınevi, 2013, s. 77 vd.; Turan, s. 28 vd.; Banu Atlı, *Ölüme Bağlı Tasarrufların Hükümsüzlüğü ve Hükümden Düşmesi*, Seçkin Yayıncılık, 2017, s. 67 vd.; Tekdoğan, s. 267 vd.; Aysal, s. 4; Koçoğlu, s. 51 vd.; Efe, s. 48.
- ³ Oğuzman, s. 225; Kılıçoğlu, s. 193; Eren/Yücer Aktürk, s. 204; Çabri, s. 762; Aybay, s. 64; Hakan Albaş, “Miras Hukukunda İptal ve Tenkis Def’i”, 2012, 18(3), *MÜHF-HAD.*, s. 146-147; Atlı, s. 80; Ağca Toplandı, s. 131.

bağlı tasarruf kendiliğinden geçersiz olmaz⁴. Burada menfaati zedelenen ilgilinin, söz konusu ölüme bağlı tasarrufun hüküm ve sonuç doğurmasını ortadan kaldırması için iptal davası açması (veya şartları varsa iptal def'ini ileri sürmesi) gerekmektedir⁵.

İptal davasında görevli mahkeme, Hukuk Muhakemeleri Kanunu (HMK.) m. 2-4 gereğince asliye hukuk mahkemesi; yetkili mahkeme ise, TMK. m. 576/II ve HMK. m. 11 gereğince, mirasbırakanın yerleşim yeri mahkemesidir.

İptal davasında davacı, TMK. m. 558/I'e göre, "*tasarrufun iptalinde menfaati bulunan mirasçı veya vasiyet alacaklısı*"dır. Mirasçılar deyimine hem yasal hem atanmış mirasçılar girer⁶. Davalı taraf ise, iptali istenen ölüme bağlı tasarrufta davacı aleyhine mirasa ilişkin bir menfaat elde eden kimse veya kimselerdir⁷.

⁴ Fankhauser, CHK, ZGB Art. 519, Rz. 1; Sutter-Somm/Seiler, s. 198; Eren, İptal, s. 131; Ali Naim İnan/ Şeref Ertaş/Hakan Albaş, İnan Türk Medeni Hukuku Miras Hukuku, 10. Bası, Seçkin Yayıncılık, 2019, s. 301; Köprülü, s. 208; Dural/Öz, s. 231; Antalya, s. 305; İmre/Erman, s. 205; Çabri, s. 796; Ali İhsan Özüğür, Türk Medeni Kanunundan Önce ve Sonra Miras Hukuku, Cilt 1, 4. Baskı, Adalet Yayınevi, 2016, s. 1215; Tekdoğan, s. 273; Ağca Toplandı, s. 131; Aysal, s. 75; Koçoğlu, s. 92; Çiftçi, s. 261; Efe, s. 53; Cemal Güneri, Ölüme Bağlı Tasarrufların İptali, Seçkin Yayıncılık, 2018, s. 157.

⁵ Susanne Marxer, "ZGB Kommentar Schewizwesiches Zivilgesetzbuch", in Jolanta Kren Kostkiewicz/Stephan Wolf/Marc Amstutz/Roland Fankhauser (Hrsg.), OFK – Orell Fussli Kommentar, 3. Aufl., 2016, Art. 520, Rz. 2; Ammann, Rz. 7; Eren, İptal, s. 131; Kocayusufoğlu, s. 341; Serozan/Engin, s. 441; İnan/Ertaş/Albaş, s. 313; Oğuzman, s. 230-231; Dural/Öz, s. 231; Köprülü, s. 226; Eren/Yücer Aktürk, s. 204; Antalya, s. 305-306; İmre/Erman, s. 205; Çabri, s. 796-797; Aybay, s. 66; Petek, s. 4; Özüğür, C. 1, s. 1216; Turan, s. 28, 97; Günay, s. 132; Tekdoğan, s. 273; Ağca Toplandı, s. 131-132; Aysal, s. 57; Koçoğlu, s. 92; Çiftçi, s. 261; Güneri, s. 157.

⁶ Fankhauser, CHK, ZGB Art. 519, Rz. 5; Stephanie Hrubesch-Millauer/Martina Bosshardt/Moritz B. Kocher, "Rechtsbegehren im Erbrecht", Zeitschrift für Erbrecht, successio 2018, s. 10; Benedikt Seiler, Die erbrechtliche Ungültigkeit - unter besonderer Berücksichtigung der Wirkungen in personeller Hinsicht, Schulthess Juristische Medien AG, 2017, Rz. 184 vd.; Eren, İptal, s. 97; Serozan/Engin, s. 443; Oğuzman, s. 231; Eren/Yücer Aktürk, s. 205; Antalya, s. 307; Şakir Berki, Miras Hukuku, Sevinç Matbaası, 1975, s. 197; Ayan, Miras, s. 167; Oğuz Sadık Aydos, Pratik Miras Hukuku, Gazi Kitabevi, 2021, s. 60; Turan, s. 101; Günay, s. 146; Tekdoğan, s. 456; A. Dilşad Keskin/H. Reyhan Demircioğlu, Medeni Hukuk II, (Eşya Hukuku-Miras Hukuku), Seçkin Yayıncılık, 2018, s. 232; Koçoğlu, s. 96; Çiftçi, s. 269; Güneri, s. 160; Hasan Özkan, Açıklamalı-İçtihatlı Asliye Hukuk Davaları ve Tatbikati, Miras Hukuku (TMY. Md. 495-682), Legal Yayınevi, 2015, s. 102.

⁷ Marxer, OFK, ZGB Art 520, Rz. 6; Fankhauser, CHK, ZGB Art. 519, Rz. 6; Daniel Abt, Die Ungültigkeitsklage im schweizerischen Erbrecht, 2002, s. 60; Sutter-Somm/Seiler, s. 199; Hrubesch-Millauer/Bosshardt/Kocher, s. 10; Ammann, Rz. 3, 33; Seiler, Ungültigkeit, Rz. 224 vd.; Eren, İptal, s. 100; Kocayusufoğlu, s. 343; Serozan/Engin, s. 443; İnan/Ertaş/Albaş, s. 314; Oğuzman, s. 232; Köprülü, s. 228; Nuşin Ayiter/Ahmet M. Kılıçoğlu,

İptal davasında⁸, mahkemenin vermiş olduğu iptal kararının kişiler yönünden hukuki sonuçları üzerinde birtakım meseleler bulunmaktadır. Aşağıda ayrıntılı olarak verildiği üzere, doktrin ve yargı uygulaması, ölüme bağlı tasarrufların iptali davasında verilen iptal kararının sadece yargılamanın “ tarafları arasında etkili”⁹ olduğu hususunda büyük ölçüde hemfikirdir¹⁰. Ancak bu sonuç, birtakım sorunları da beraberinde getirmektedir. Gerçekten de iptal davasına konu ölüme bağlı tasarrufun içeriğine göre gündeme farklı tartışmalar gelebilmektedir. Zira içeriği, kapsamı, konusu vs. birbirinden farklı ölüme bağlı tasarruflar söz konusudur. Bütün bu ölüme bağlı tasarrufların iptali davalarında bu sonucu kabul etmek mümkün olup olmadığı sorusunun incelenmesi ve açıklanması gerekmektedir. Bu meselenin aydınlatılması amacıyla bu makale kaleme alınmış ve farkı vakalar üzerinden incelemeler yapılmıştır.

Miras Hukuku, 2. Bası, Savaş Yayınları, 1991, s. 160; Eren/Yücer Aktürk, s. 208; Dural/Öz, s. 232; Antalya, s. 307; Berki, s. 209-210; İmre/Erman, s. 218; Çabri, s. 806; Ayan, Miras, s. 167; Aydos, s. 60; Arbek, s. 82; Turan, s. 102; Özüğür, C. 1, s. 1216; Günay, s. 148-149; Tekdoğan, s. 459; Keskin/Demircioğlu, s. 232; Petek, s. 5; Ağca Toplandı, s. 136; Aysal, s. 64; Koçoğlu, s. 97; Çiftçi, s. 271; Efe, s. 58; Koca, s. 170; Güneri, s. 162; Özkan, Asliye, s. 102-103. Ayrıca bkz. BGE 96 II 99; BGE 146 III 1.

⁸ İptal davası ile ilgili ayrıntılı bilgi için ayrıca bkz. Eren, İptal, s. 13 vd.; Kocayusufpaşaoğlu, s. 328 vd.; Oğuzman, s. 225 vd.; Serozan/Engin, s. 439 vd.; İnan/Ertaş/Albaş, s. 300 vd.; Ayiter/Kılıçoğlu, s. 153 vd.; Hüseyin Hatemi, Miras Hukuku, 5. Baskı, Vedat Kitapçılık, 2014, s. 124 vd.; Ahmet M. Kılıçoğlu, Miras Hukuku, Genişletilmiş 6. Bası, Turhan Yayınevi, 2015, s. 193 vd.; Köprülü, s. 204 vd.; Eren/Yücer Aktürk, s. 239; Dural/Öz, s. 226 vd.; Antalya, s. 293 vd.; Berki, s. 193 vd.; Çabri, s. 789 vd.; İşgüzar/Demir/Yılmaz, s. 85; Ayan, Miras, s. 166 vd.; İlhan Helvacı, “Ölüme Bağlı Tasarrufların İptali Davasında Ayırt Etme Gücünün (Temyiz Kudretinin) İspatı”, Prof. Dr. Ömer Teoman’a 55. Yaş Günü Armağanı, C. II, Beta Basım Yayın, 2004, s. 1113-1150; Arbek, s. 81 vd.; Petek, s. 3 vd.; Turan, s. 31 vd.; Atlı, s. 80 vd.; Günay, s. 97 vd.; Canan Ruhi/Ahmet Cemal Ruhi, Ölüme Bağlı Tasarruflar ve İptali, Seçkin Yayıncılık, 2015, s. 43 vd.; Tekdoğan, s. 273 vd.; Keskin/Demircioğlu, s. 230; Cem Akbıyık, “Ölüme Bağlı Tasarrufların İptali Davasını Bütünleyen Tamamlayan Edim Davasının Hukuksal Niteliği Üzerine”, Prof. Dr. Ergun Özsunay’a Armağan, Vedat Kitapçılık, 2004 s. 105-116; Ağca Toplandı, s. 25 vd.; Koca, Ömerhan, Roma Hukukunda ve Türk Hukukunda Ölüme Bağlı Tasarruflar, Yetkin Yayınevi, 2018, s. 165 vd..

⁹ Yargılamalara dahil olmayanların öznel haklarına herhangi bir doğrudan veya dolaylı müdahaleyle sonuçlanmayan, onların durumunu etkileyecek sonuçları olmayan durumlar açısından “ taraflar arasında etki” gündeme gelir.

¹⁰ Ölüme bağlı tasarrufların iptali kararının etkileri, bir usul hukuku sorunu olmasının ötesinde aslında bir maddi hukuk meselesidir. Zira tasarrufların ne ölçüde geçersiz olduğu sorusu, ölüme bağlı tasarrufların içeriğiyle ilgilidir ve bu nedenle maddi hukuka göre yanıtlanmalıdır. Bkz. Seiler, Ungültigkeit, Rz. 169.

I. MESELENİN ORTAYA KONULMASI

TMK’da bu doğrultuda bir hüküm bulunmamasına rağmen, ölüme bağlı tasarrufların iptali davasında verilen iptal kararının sadece yargılamanın tarafları arasında (*inter partes*) etkili olduğu kabul edilmektedir¹¹. Buna göre, iptal kararı nispi bir nitelik taşımaktadır¹². Bu sebeple de iptal kararı, sadece davacı ve davalı olarak yargılamaya katılmış olan kişiler hakkında sonuç doğurur¹³. Davada taraf olanlar dışında kalanların, iptal hükmünden etkilenmeyeceği kabul edilmektedir¹⁴. Bu görüşün, “iptal davasının niteliğine”¹⁵ daha uygun

¹¹ Marxer, OFK, ZGB Art 520, Rz. 3; Fankhauser, CHK, ZGB Art. 519, Rz. 7; Abt, s. 169; Ammann, Rz. 190; Seiler, Ungültigkeit, Rz. 124, 177; Seiler, Benedikt, “Der Erbrechtsprozess unter der neuen ZPO – ausgewählte Aspekte”, Zeitschrift für juristische Weiterbildung und Praxis, recht 2014, s. 206; Sutter-Somm/Seiler, s. 198; Herzog, Sabine, “Bundesgericht, II. zivilrechtliche Abteilung, Urteil 5A_984/2018 vom 7. Januar 2020, A. gegen B., Klage auf Absetzung des Willensvollstreckers”, AJP 2020, s. 639, 641; Bohnet, François/Droese, Lorenz, “Art. 70 Notwendige Streigenossenschaft”, Präjudizienbuch ZPO, Verlag Stämpfli Verlag AG / hep Verlag AG 2018, Rz. 3; Eren, İptal, s. 139; Kocayusufpaşaoğlu, s. 341; Serozan/Engin, s. 444; Hatemi, s. 125; Antalya, s. 310; İnan/Ertaş/Albaş, s. 321-322; Oğuzman, s. 238; Eren/Yücer Aktürk, s. 239; Dural/Öz, s. 231; Köprülü, s. 233; Aybay, s. 66; Ayiter/Kılıçoğlu, s. 160; İmre/Erman, s. 226; Çabri, s. 810; Ayan, s. 171; Arbek, s. 83; Özüğür, Ali İhsan, Türk Medeni Kanunundan Önce ve Sonra Miras Hukuku, Cilt 2, 4. Baskı, Adalet Yayınevi, 2016, s. 1246; Göksu, Tarkan, “Prozessrechtliche Rechtsprechung des Bundesgerichts in Erbsachen 2017”, Zeitschrift für Erbrecht, successio 2018, s. 315; Turan, s. 111; Günay, s. 154; Ağca Toplandı, s. 132; Aysal, s. 76; Koçoğlu, s. 106; Çiftçi, s. 291; Efe, s. 68; Güneri, s. 157.

¹² Ammann, Rz. 6; Eren, İptal, s. 139; Serozan/Engin, s. 444; Hatemi, s. 125; İnan/Ertaş/Albaş, s. 321; Oğuzman, s. 238; Eren/Yücer Aktürk, s. 239; Petek, s. 4; Turan, s. 111; Aysal, s. 76; Çiftçi, s. 291.

¹³ Abt, s. 169; Ammann, Rz. 190; Seiler, Ungültigkeit, Rz. 178; Seiler, ZPO, s. 206; Sutter-Somm/Seiler, s. 201; Herzog, s. 641; Bohnet/Droese, Rz. 3; Eren, İptal, s. 139; Kocayusufpaşaoğlu, s. 341; Serozan/Engin, s. 444; Hatemi, s. 125; İnan/Ertaş/Albaş, s. 321-322; Antalya, s. 310; Oğuzman, s. 238; Eren/Yücer Aktürk, s. 239; Köprülü, s. 233; Aybay, s. 66; Ayiter/Kılıçoğlu, s. 160; İmre/Erman, s. 226; Çabri, s. 810; Arbek, s. 83; Turan, s. 111; Ağca Toplandı, s. 132; Aysal, s. 76; Günay, s. 154; Çiftçi, s. 291.

¹⁴ Abt, s. 170; Sutter-Somm/Seiler, s. 201; Ammann, Rz. 190; Seiler, Ungültigkeit, Rz. 178; Antalya, s. 310; Hatemi, s. 125; İnan/Ertaş/Albaş, s. 322; Köprülü, s. 233; Aybay, s. 66; İmre/Erman, s. 226; Çabri, s. 810; Turan, s. 111; Günay, s. 154; Ağca Toplandı, s. 132; Aysal, s. 76; Koçoğlu, s. 106; Çiftçi, s. 291; Efe, s. 68.

¹⁵ Hâkim, iptale ancak açılacak dava üzerine hükmedebilir. İptal, yalnızca kanunda gösterilen kişiler tarafından ileri sürülebilir ve etki alanı sınırlıdır. İptal edilebilir hukuki ilişkilerin tamamen geçerlik kazanması mümkündür. İptal, nispi bir geçersizlik halidir. İptal edilebilir hukuki ilişkiler, kesin hükümsüz hukuk ilişkilerin aksine yapıldıkları andan itibaren hüküm ve sonuç doğurur. İptalin hukuki niteliğine ilişkin açıklamalar için bkz. Ammann, Rz. 14 vd.; Seiler, Ungültigkeit, Rz. 24 vd.; Eren, İptal, s. 125 vd.; Eren/Yücer Aktürk, s. 229 vd.; Mustafa Tiftik, “Borç Sözleşmelerinin İptali”, Haziran 2006, 23(3), Batider, s. 62 vd.

olduğu ifade edilmektedir¹⁶. Zira iptalde, geçersizliğin sadece hukuki ilişkiye katılanlar açısından gündeme geldiği belirtilmektedir¹⁷.

İptal davasına yönelik bu görüş doktrinde çeşitli bakış açılarıyla ele alınmıştır. Bunlardan ilkinde göre, iptal davası kim tarafından açılmışsa, karar neticesinde ölüme bağlı tasarrufun o kişi açısından hüküm ifade etmeyeceği, buna karşılık dava açmamış diğer ilgililer bakımından ölüme bağlı tasarrufun geçerliliğini koruyacağı ifade edilmektedir¹⁸. Bu görüşe göre, mesela “*mirasbırakanın A ve B isimli iki çocuğundan A, mirasbırakanın yapmış olduğu bir vasiyetnameyi iptal ettirirse, vasiyetnamenin içeriği onun açısından hüküm ifade etmez; ancak davaya katılmamış (dava açmamış) olan B’den vasiyetnamenin yerine getirilmesi istenebilir*”¹⁹. Bunun sonucu olarak da ölüme bağlı tasarrufun hiçbir mirasçı yönünden hüküm ifade etmemesi için iptal davasının bütün mirasçılar tarafından açılması gerektiği belirtilmektedir²⁰. Aynı durumun davalı açısından da söz konusu olduğu dile getirilmektedir²¹. Dolayısıyla iptal davası kime karşı açılmışsa, sadece ona karşı bir geçersizlik gündeme gelir²². Nitekim Yargıtay’ın 7.12.1955 tarih ve 16/25 sayılı İçtihadı Birleştirme Kararında²³ da aynı prensibin kabul edildiği ifade edilmiştir²⁴.

Doktrindeki diğer bir görüş meseleyi şu şekilde ele almaktadır: “*Ölüme bağlı tasarrufun iptalini yargısının salt taraflar arasında inhisar eden nispi etkisinin anlamını bir örnekle açalım: Vasiyetçi M ehliyesizken A’yı ve B’yi mirasçı nasbetmiştir. Yasal mirasçı C, sadece B’ye karşı iptal davasını açmış ve B yararına mirasçı atama tasarrufunu iptal ettirmiştir. Bu durumda A, atanmış külli halef mirasçı sıfatını koruyup sürdürür.*”²⁵. Bununla birlikte

¹⁶ Eren, İptal, s. 139; Eren/Yücer Aktürk, s. 239.

¹⁷ İmre/Erman, s. 226; Eren, İptal, s. 139; Eren/Yücer Aktürk, s. 239.

¹⁸ Dural/Öz, s. 231.

¹⁹ Dural/Öz, s. 231. Benzer örnek için bkz. Kocayusufpaşaoğlu, s. 341; Çabri, s. 810.

²⁰ Dural/Öz, s. 231.

²¹ Kocayusufpaşaoğlu, s. 341; Dural/Öz, s. 231; Çabri, s. 810; Ağca Toplandı, s. 132.

²² Dural/Öz, s. 231.

²³ Söz konusu içtihadı birleştirme kararına konu olayda, ölüme bağlı tasarruflar içinden sadece vasiyeti yerine getirme görevlisi atamasının iptali için dava açılmıştır. Burada Yüksek Mahkeme, verilen kararın sadece vasiyeti yerine getirme görevlisine karşı hüküm ve sonuç doğuracağını, diğer tasarrufların iptal kararından etkilenmeyeceğini ifade etmiştir. Karar ifadesi için bkz. Ruhi/Ruhi, s. 610; Çabri, s. 811; Tekdoğan, s. 443.

²⁴ Kocayusufpaşaoğlu, s. 342-343; Dural/Öz, s. 231.

²⁵ Serozan/Engin, s. 444. Aynı doğrultuda benzer bir örnek için bkz. Abt, s. 170; Çabri, s. 810-

Yazar, iptal hükmünün sadece taraflar arasında etkili olmasına bir çekince konulması gerektiğini ifade etmektedir. Yazar, görüşünü, “*Bu arada iptal hükmünün “inter partes” etkisi konusunda şu çekinceyi eklemeli: Gerçi mirasçı atamada ve bölünmez vasiyette salt iptal davasının taraflara özgü bir ‘inter partes’ etkiye kimsenin itirazı olamaz! Ama bazen MK 563 I ve MK 561’in oransal tenkise ilişkin kuralları örnek alınarak, iptal davasının davalısının mirasçılığını öteki mirasçıya karşı hiç değilse bölümsel olarak koruyup ileri sürebileceği kabul edilmelidir. Öte yandan, vasiyeti yerine getirme görevlisinin atanmasıyla veya taksim kuralıyla ilgili iptal hükümleri de yenilik doğurucu hükümlere yakışır biçimde herkese yaygın (erga omnes) etkili tutulmalıdır.*” şeklinde ifade etmiştir²⁶.

Diğer bir görüş söz konusu mesele ile ilgili, “*Nisbi sonuç, burada sadece davalı ve davacı arasında sonuç doğurma anlamındadır. Mesela, (M) ’nin mirasçı olarak iki oğlu vardır: (A) ve (B). (M), (Ü) ’ye yüz bin TL vasiyet etmiştir. (A) ehliyetsizlik dolayısıyla tasarrufun iptalini istemiş ve iptal ilamını almış, (B) dava açmamıştır. (B) ’den (50) bin ödemesi istenebilecektir.*” ifadelerine yer vermiştir²⁷. Bununla birlikte Yazar, söz konusu örneğin devamında TMK. m. 559/II gereğince, vasiyetin ifası davasında (B) ’nin hükümsüzlüğü defi yoluyla ileri sürebileceğini ifade etmiştir²⁸.

İptal kararının nispi nitelikteki söz konusu etkisinin kabulü, başlıca üç sebebe dayandırılmaktadır. Bunlardan ilki, *favor testamenti* ilkesinden hareketle, geçersiz tasarrufun elden geldiğince geçerli tutulmaya çalışılarak mirasbırakanın ölüme bağlı son arzularına geleneksel olarak saygı duyulması düşüncesidir²⁹. İkincisi, bir ölüme bağlı tasarrufun geçerli kalıp kalmayacağını istemek mirasçı veya vasiyet alacaklısının iradesine bağlıdır³⁰. Mirasçı veya vasiyet alacaklılarından bir kısmı ölüme bağlı tasarrufun iptalini isterken bir

811; Turan, s. 111.

²⁶ Serozan/Engin, s. 444.

²⁷ Hatemi, s. 125. Aynı doğrultuda benzer bir örnek için bkz. Seiler, ZPO, s. 206-207; Sutter-Somm/Seiler, s. 205-206; Çabri, s. 810.

²⁸ Hatemi, s. 125. İptal def’i ile ilgili ayrıntılı bilgi için ayrıca bkz. Albaş, s. 143 vd.

²⁹ Kocayusufpaşaoğlu, s. 342; Serozan/Engin, s. 442, 444; Ağca Toplandı, s. 132; Efe, s. 54.

³⁰ Seiler, Ungültigkeit, Rz. 169; Abt, s. 169; Sutter-Somm/Seiler, s. 202; Herzog, s. 640; Ammann, Rz. 190; Kocayusufpaşaoğlu, s. 342; Çabri, s. 811; Turan, s. 111; Koçoğlu, s. 107; Çiftçi, s. 292. Ayrıca bkz. BGE 146 III 1 Er.4 s.2; BGE 40 II 190 Er. 1 s. 192; BGE 44 II 107 Er. 2 s. 116 f.; BGE 57 II 150 Er. 2 s. 152; BGE 81 II 33 Er. 3 s.36; BGE 91 II 327 Er.7 s.337; BGE 96 II 119 Er.1b s.124.

kısmı istemeyebilir³¹. Aynı şekilde bir mirasçı veya mirasçılar, mirasbırakanın iradesine uymak da isteyebilir³². Üçüncüsü ise, iptal hükmünün herkese karşı (*erga omnes*) etkili tutulmasını gerektirecek bir kamu yararının bulunmamasıdır³³.

Diğer taraftan iptal kararının herkese karşı (*erga omnes*) etkili kabul edilecek olması başka bir sorunu da beraberinde getirmektedir³⁴. O da iptal kararının olumlu sonuçlarından davaya katılmayan mirasçılarının da yararlanmasının hakkaniyetli olup olmayacağıdır. Mesele bir örnek üzerinden şu şekilde izah edilebilir: Mirasbırakanın, öldüğünde mirasçı olarak sadece iki torunu bulunmaktadır. Mirasbırakan ise bir vasiyetname ile başka bir kimseyi de mirasçı olarak atamıştır. Bu durumda torunlardan birisi iptal davasını açma iradesi göstermiş, diğeri ise bu yönde bir irade göstermemiştir. İptal davasını kazanan torun, herkese karşı (*erga omnes*) etkili iptal kararı ile dava açmayan diğer torun lehine de iptal kararı aldırılmış bulunmaktadır. Bu durumda, mirasın bölüşülmesi nasıl gerçekleştirilecektir? İptal davası açılmasa idi, miras torun1= 1/3, torun2=1/3 ve atanmış mirasçı=1/3 olacaktı. Torun2 iptal iradesi ortaya koymadığı için 1/3'e razı idi. İptal kararı neticesinde herkese karşı (*erga omnes*) etkide atanmış mirasçı tamamen aradan çıkmaktadır. Bu durumda, miras yasal olarak paylaşıldığında torunlardan her biri 1/2'şer pay alacağı için, torun2'nin miras payı, iradesi bu yönde olmamasına, 1/3'e razı olmuş olmasına rağmen artmış olacaktır. Diğer taraftan, iptal kararı sonucu olarak geri dönen 1/3'lük pay sadece torun1 uhdesine bırakılsa, bu sefer de ne

³¹ Seiler, Ungültigkeit, Rz. 169; Kocayusufpaşaoğlu, s. 342; Çabri, s. 811-812; Turan, s. 111; Koçoğlu, s. 107. Ayrıca, iptal kararı herkese etkili (*erga omnes*) kabul edilirse, ölüme bağlı tasarrufun geçerli kalmasını isteyen mirasçılarının bu yöndeki hakları kısıtlanmış olur. Çünkü mirasçılardan biri, sanki bütün mirasçılar adına dava açıyormuş gibi ölüme bağlı tasarrufu herkes açısından ortadan kaldırmış olur. Bu durumda iptal iradesi olmayan mirasçılarının bu yöndeki hakları, iptal iradesi olan mirasçının veya mirasçılarının iradesi ile ortadan kalkmış olmaktadır. Bunun sonucu olarak da iptal davasının herkese etkili (*erga omnes*) olması yalnızca iptal iradesi gösterenlerin menfaatlerini korur. Açıklamalar için bkz. Seiler, Ungültigkeit, Rz. 170.

³² Sutter-Somm/Seiler, s. 206; Ammann, Rz. 190. Ancak somut durumda iptal sebeplerinden mirasbırakanın ayırt etme gücünün yokluğu veya iradesinin sakatlanmış olması söz konusu ise, bu düşünce muhtemelen oluşmayacaktır.

³³ Seiler, Ungültigkeit, Rz. 169; Abt, s. 169; Sutter-Somm/Seiler, s. 202; Herzog, s. 640; Ammann, Rz. 190; Kocayusufpaşaoğlu, s. 342; Serozan/Engin, s. 444; İmre/Erman, s. 226; Çabri, s. 812; Turan, s. 111; Ağca Toplandı, s. 132; Koçoğlu, s. 107; Çiftçi, s. 292; Efe, s. 54; Güneri, s. 157. Ayrıca bkz. BGE 146 III 1; BGE 40 II 190; BGE 44 II 107; BGE 57 II 150; BGE 81 II 33; BGE 91 II 327; BGE 96 II 119.

³⁴ Söz konusu sorunun ortaya konulması ve benzer örnek için bkz. Seiler, Ungültigkeit, Rz. 171.

herhangi bir ölüme bağlı tasarrufta ne de kanunda bu yönde bir hakkı yokken, torun1, torun2'nin iki katı miras payına sahip olacaktır. Ayrıca, bir ölüme bağlı tasarrufta, birden fazla kişi lehine tasarruf söz konusu olabilir. Böyle bir durumda, davalı olarak bunlardan biri gösterilse ve ölüme bağlı tasarruf herkese karşı (*erga omnes*) etkili olsa, kendisine dava açılmayan kişiler açısından da tasarruflar iptal edilmiş olacaktır³⁵.

İptal kararının sadece davanın tarafları arasında etkili olması, yargı kararlarında da yaygın bir şekilde karşımıza çıkmaktadır. Gerçekten de bir içtihadı birleştirme kararında “...*Medeni Kanunumuzun sistemine göre tasarruf ehliyeti bulunmayan bir muris tarafından tanzim olunan ölüme bağlı tasarruf kendiliğinden hükümsüz olmayıp ancak iptali kabil sayılacağından, bir iptal sebebinin mevcut olduğunu tespit eden bir mahkeme kararı ancak aleyhlerine sadır olan şahıslara karşı muhkem kazıyye teşkil edeceği...*”³⁶ ifadelerine yer verilmiştir.

Aynı şekilde Yargıtay'ın başka bir kararına göre, “*Vasiyetnamenin iptali hükmü surf davanın tarafları yönündendir. Vasiyetnameler, iptal davası açmamış olan mirasçılar açısından geçerliliklerini korurlar*”³⁷.

Yine Yargıtay'ın bir kararında “*Yerleşmiş Yargıtay uygulamalarına göre, vasiyetnamenin iptali davaları sadece bu davanın tarafları açısından hüküm ifade eder. İptal davasının tarafı olmayan davacı yönünden hüküm ifade etmeyeceğinden...*”³⁸ ifadeleri yer almıştır.

Yine bir başka Yargıtay kararına göre, “*Vasiyetnamenin iptali, sadece bu davanın tarafları açısından hüküm ifade eder. İptal davasının tarafı olmayan mirasçılardan davalı Ahmet K. yönünden hüküm ifade etmeyeceği için, bu davalı yönünden davanın reddine karar verilmesi doğru değildir.*”³⁹.

Nihayet Yargıtay bir kararında “*Kural olarak ölüme bağlı tasarrufun iptali davasını mirasçıların birlikte açma zorunluluğu bulunmamaktadır (TMK. m. 558). Diğer bir ifadeyle her mirasçı kendi yönünden tek başına*

³⁵ Seiler, Ungültigkeit, Rz. 173.

³⁶ İBK. T. 07.12.1955, E. 1955/16, K. 1955/25. Karar ifadesi için bkz. Ruhi/Ruhi, s. 610; Çabri, s. 811; Tekdoğan, s. 443.

³⁷ 2. HD. T. 21.11.2000, E. 2000/555 ve K. 2000/458. Karar için bkz. Serozan/Engin, s. 442; Koçoğlu, s. 106.

³⁸ 3. HD., T. 14.05.2012, E. 2012/4989 ve K. 2012/12073. Karar için bkz. Ruhi/Ruhi, s. 475.

³⁹ 3. HD., T. 14.12.2020, E. 2010/12090 ve K. 2010/20564. Karar için bkz. Ruhi/Ruhi, s. 591.

vasiyetnamenin iptalini isteyebilir. Bu durumda iptal davasını açmayan mirasçılar yönünden, vasiyetname geçerliliğini korur. Bir kısım mirasçının açtığı vasiyetnamenin iptali davasında diğer mirasçıları da kapsayacak içerikte iptal hükmünün kurulması doğru olmadığı gibi bu şekilde bir karar davanın tarafı olmayan kişiler yönünden bağlayıcı bir sonuç da doğurmaz (bkz. Yargıtay 2. HD., 20.03.2001 gün ve 551 E ve 4158 K. sayılı ilamı). Sonuç itibarıyla, ölüme bağlı tasarrufun iptaline yönelik karar, ancak davanın tarafları yönünden hukuki etki gösterir.”⁴⁰ ifadeleri ile meseleye yönelik yaklaşımını net bir şekilde ortaya koymaktadır.

İsviçre Federal Mahkemesi kararlarında da, iptal davasında verilen kararın sadece davanın tarafları arasında etkili olacağı ifade edilmektedir⁴¹.

Hal böyle olmakla birlikte doktrinde bir görüş, bu doğrultudaki bir kabulün, terake hesapları üzerinde nasıl etki yapacağı, hak sahiplerini nasıl etkileyeceği konusunun bir belirsizlikler yumağını beraberinde getirdiğini ifade etmiştir⁴². Yazar’a göre, kanun koyucunun bu belirsizliği “*de lege feranda*” ortadan kaldırması gereklidir⁴³.

Doktrindeki aksi yöndeki bir görüşe göre ise, bir iptal davası açılıp kazanıldıktan sonra diğer ilgililerin ayrıca iptal davası açmasına gerek yoktur⁴⁴. Zira iptal davası bütün tasarrufu hükümsüz kıldığından bölünemez

⁴⁰ 3. HD., T. 18.06.2009, E. 2009/9105 ve K. 2009/10585, (KBİBB). Aynı doğrultuda Yargıtay Hukuk Genel Kurulu kararı için bkz. HGK., T. 22.09.2010, E. 2010/3-392, K. 2010/417, (KBİBB). Kararlar için ayrıca bkz. Ruhi/Ruhi, s. 608-610; Çabri, s. 811; Tekdoğan, s. 444.

⁴¹ “...Bir iptal davasında verilecek karar, ancak davanın tarafları arasında sonuç doğurur...” Bkz. BGE 40 II 190 Er.1 s.192. “... Medeni Kanun’a göre, ehliyeti olmayan bir mirasbırakanın yaptığı vasiyetname kendiliğinden geçersiz değildir ancak iptal edilebilir. Davada aleyhine dava açılıp iptali istenen bağışlar dışındaki tasarruflar geçerli olmaya devam eder. Buradaki iptal iradesi, hakkında dava açılmayan kişilere de etkili olacak şekilde vasiyetnamayı bütünüyle geçersiz kılmaz...”. Ancak Federal Mahkeme bu kararında vasiyeti yerine getirme görevlisine yönelik bir ölüme bağlı tasarrufun mirasçılardan biri tarafından açılması halinde verilen iptal kararının, herkese yönelik etkili olacağını ifade etmiştir. Dolayısıyla bu kararda, “sadece taraflar arasında etkili olma” hususu mutlak bir şekilde kabul edilmemiştir. Bkz. BGE 44 II 107. Federal Mahkeme diğer bir kararında önceki kararlarına (BGE 40 II 109 ve BGE 44 II 107) atıf yaparak aynı doğrultuda karar vermiştir. Bkz. BGE 57 II 150; Aynı doğrultuda diğer kararlar için bkz. BGE 78 II 181; BGE 81 II 33; BGE 91 II 327; BGE 96 II 119; BGE 146 III 1; BGE 78 II 138. Aynı şekilde bu husus Basel Kanton Mahkemesinin kararlarına da yansımıştır. Bkz. 22.11.2016 tarih ve 400 16 265 sayılı kararı Er.6.2.; 14.08.2018 tarih ve 400 18 58 sayılı kararı Er.2, Er.5. Karar metinleri için bkz. Swisslex.

⁴² İnan/Ertuş/Albaş, s. 322.

⁴³ İnan/Ertuş/Albaş, s. 322.

⁴⁴ Berki, s. 194.

ve her ilgili iptalin neticelerinden faydalanır⁴⁵. Mesela, “*muris, mirasçı olarak iki oğul bırakırsa, terekenin yarısında ölüme bağlı tasarruf yapmış olsa ve mirasçılardan yalnız biri yani iki oğuldan biri iptal davasını kazanırsa, diğer oğul da iptalden faydalanır.*”⁴⁶.

II. DAVADA YER ALMAYAN İLGİLİLERİN DURUMUNUN DEĞERLENDİRİLMESİ

Yukarıda ifade edildiği üzere, ölüme bağlı tasarrufların iptali davasında, iptal kararının sadece davanın tarafları arasında etkili olacağı kabul edilmektedir. Kural olarak kanaatimiz de bu şekildedir. Bununla birlikte, söz konusu kabulün bütün ölüme bağlı tasarruf türleri açısından sorunsuz bir şekilde mümkün olup olmadığı incelenmelidir. Zira bazı özel durumlarda, iptal kararının davaya taraf olmayan ilgiler üzerinde de etkili olacağı durumlar ortaya çıkabilmektedir/çıkabilmelidir. Bunlar özellikle bölünmez bir bütün teşkil eden tasarruflar söz konusu olduğunda karşımıza çıkmaktadır.

Yine yukarıda ifade edildiği üzere, ölüme bağlı tasarrufun iptali davasında davacı, tasarrufun iptalinde menfaati bulunan mirasçı veya vasiyet alacaklıdır. Davalı taraf ise, iptali istenen ölüme bağlı tasarrufta davacı aleyhine mirasa ilişkin bir menfaat elde eden kimse veya kimselerdir. Bu itibarla, iptal davasında taraflar, mirasçılar dışındaki kişilerden de oluşabileceği için açıklamalarda “ilgililer” ifadesi kullanılmıştır.

Davada yer almayan ilgililerin hukuki durumunun ise, “davacı tarafta yer almayan ilgililer” ve “davalı tarafta yer almayan ilgililer” olmak üzere iki ana başlık altında incelenmesi uygun görülmüştür.

A. DAVACI TARAFTA YER ALMAYAN İLGİLİLERİN DURUMU

Davacı tarafta yer almayan ilgililerin durumunun, iptal davası ile gündeme gelmesi yaygın olabilecek maddi anlamda ölüme bağlı tasarrufların her biri açısından ayrı ayrı incelenmesi, meselenin izahı açısından daha elverişli olacaktır. Bu sebeple konu, aşağıda ayrı başlıklar altında incelenmiştir.

1. Mirasçı Atama Bakımından Değerlendirilmesi

Mirasçı atama⁴⁷, TMK. m. 516’da düzenlenmiştir. Buna göre; “(1)

⁴⁵ Berki, s. 194.

⁴⁶ Berki, s. 194.

⁴⁷ Mirasçı atama ile ilgili ayrıca ayrıntılı bilgi için bkz. Peter Weimar, “Die gesetzlichen

Mirasbırakan, mirasının tamamı veya belli bir oranı için bir veya birden çok kişiyi mirasçı atayabilir. (2) Bir kişinin, mirasın tamamını veya belli bir oranını almasını içeren her tasarruf, mirasçı atanması sayılır.” Hükümden de anlaşılacağı üzere, burada ölüme bağlı tasarrufla terekedeki belirli bir mal veya malvarlığı değeri bırakılmamakta, terekenin tamamı ya da belirli (kesirli) bir bölümü bırakılmaktadır⁴⁸. Mirasçı atanmış kişi külli haleftir⁴⁹. Atanmış mirasçı, tereke borçlarından şahsen ve varsa diğer mirasçılarla birlikte müteselsilen sorumludur⁵⁰.

Mirasçı atamaya karşı açılan bir ölüme bağlı tasarrufun iptali davasında, davada verilen iptal kararı “kural olarak”⁵¹ davanın tarafları arasında geçerlidir.

Erben; Die Verfügungsfähigkeit, Die Verfügungsfreiheit, Die Verfügungsarten, Die Verfügungsformen”, in Peter Weimar (Hrsg.), Art. 457-516 ZGB, BK - Berner Kommentar Band/Nr. III/1/1/1, Zurich 2009, Art. 483, Rz. 1 vd.; Daniel Staehelin, “Basler Kommentar Zivilgesetzbuch II”, in Thomas Geiser/Stephan Wolf (Hrsg.), Art. 482-483 ZGB, 6. Aufl. 2019, Art. 483, Rz. 1 vd.; Stephanie Hrubesch-Millauer, “Erbrecht ZGB”, in Peter Breitschmid/Alexandra Jungo (Hrsg.), CHK – Handkommentar zum Schweizer Privatrecht, Art. 482-488, 3. Aufl., 2016, Art. 483, Rz. 1-5; Philipp Studhalter, “ZGB Kommentar, Schweizerisches Zivilgesetzbuch”, in Jolanta Kren Kostkiewicz/Stephan Wolf/Marc Amstutz/Roland Fankhauser (Hrsg.), OFK - Orell Füssli Kommentar (Navigator.ch), Art. 482-493, Orell Füssli Verlag AG, 2016, Art. 483, Rz. 1 vd.; Harold Grüniger, “Kurzkommentar Schweizerisches Zivilgesetzbuch, KUKO ZGB”, in Andrea Bücher/Dominique Jakob (Hrsg.), Art. 477-493, 517-518, 2. Aufl. 2017, Art. 483, Rz. 1-5; Kocayusufpaşaoğlu, s. 258; Köprülü, s. 151; Oğuzman, s. 164 vd.; Dural/Öz, s. 141-142; Serozan/Engin, s. 360 vd.; İnan/Ertaş/Albaş, s. 225 vd.; Eren/Yücer Aktürk, s. 143 vd.; Öztan, s. 290 vd.; Ayiter/Kılıçoğlu, s. 100 vd.; Kılıçoğlu, s. 147 vd.; Antalya, s. 230 vd.; Aybay, s. 41; İmre/Erman, s. 121 vd.; İşgüzar/Demir/Yılmaz, s. 56 vd.; Çabri, s. 339 vd.; Ayan, s. 125 vd.; Aydos, s. 8 vd.; Keskin/Demircioğlu, s. 221 vd.; Hasan Özkan, Açıklamalı-İçtihatlı-Örneklî Türk Medeni Yasası ve Uygulaması, Miras Hukuku (Md. 485-682), 5. Cilt, Legal Yayınevi, 2017, s. 2906 vd.

⁴⁸ Weimar, BK, ZGB Art. 483, Rz. 1; Staehelin, BSK, ZGB Art 483, Rz. 1; Hrubesch-Millauer, CHK, ZGB Art. 483, Rz. 1; Studhalter, OFK, ZGB Art. 483, Rz. 5; Grüniger, KUKO, ZGB Art. 483, Rz. 1; Kocayusufpaşaoğlu, s. 258; Dural/Öz, s. 141-142; Serozan/Engin, s. 360; İnan/Ertaş/Albaş, s. 225; Eren/Yücer Aktürk, s. 143; Öztan, s. 290; Antalya, s. 230; İşgüzar/Demir/Yılmaz, s. 56-57; Çabri, s. 339; Keskin/Demircioğlu, s. 221.

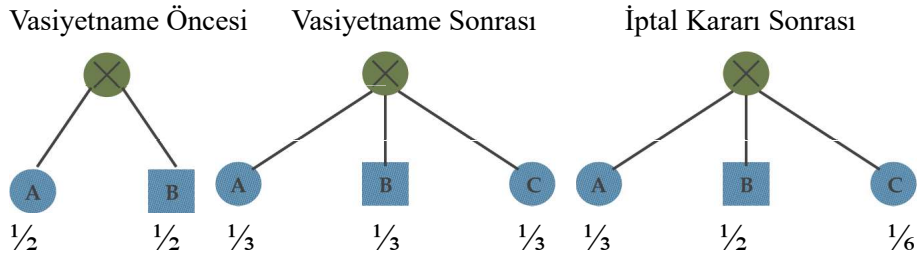
⁴⁹ Staehelin, BSK, ZGB Art 483, Rz. 2; Kocayusufpaşaoğlu, s. 258; Dural/Öz, s. 142; Serozan/Engin, s. 361-362; İnan/Ertaş/Albaş, s. 226; Eren/Yücer Aktürk, s. 145; Öztan, s. 292; Kılıçoğlu, s. 151; Antalya, s. 230; İşgüzar/Demir/Yılmaz, s. 57; Çabri, s. 343, 347; Ayan, s. 126; Aydos, s. 8; Keskin/Demircioğlu, s. 221.

⁵⁰ Weimar, BK, ZGB Art. 483, Rz. 13; Staehelin, BSK, ZGB Art 483, Rz. 2; Kocayusufpaşaoğlu, s. 258; Dural/Öz, s. 142; Serozan/Engin, s. 361-362; İnan/Ertaş/Albaş, s. 226; Eren/Yücer Aktürk, s. 145; Öztan, s. 292; Kılıçoğlu, s. 151; İşgüzar/Demir/Yılmaz, s. 57; Çabri, s. 350; Ayan, s. 126; Aydos, s. 8; Keskin/Demircioğlu, s. 221.

⁵¹ Mirasçı atamada iptal kararı taraflar arasında etkili olmasına rağmen, dava sürecinde yer almayan bazı ilgililer için de bir anlamı olabilmektedir. Mesela, mirasbırakanın M'nin A ve B isminde iki çocuğu olsun. M yapmış olduğu bir vasiyetname ile C'yi mirasçı atasın.

Gerçekten de yukarıda yer verilen görüşlerden de görüleceği üzere, mirasçı atama açısından kural olarak tartışmalı bir durum gündeme gelmemekte ve oransal olarak bölünebilir bir birim söz konusu olduğundan taraflar arasında etki geçerli olmaktadır.

Mirasçı atama açısından taraflar arasında etki “aşağıdaki örnekler”⁵² üzerinden somutlaştırılabilir. Mesela, mirasbırakan, iki çocuğu A ve B’yi yasal mirasçı olarak bırakır. Mirasbırakan yapmış olduğu bir vasiyetname ile C’yi de A ve B’ye eşit mirasçı olarak atar. Daha sonradan vasiyetnamenin geçersiz olduğu ortaya çıktığında, B bu vasiyetnamenin geçersizliği için C’ye iptal davası açar ve kazanır. A ise vasiyetnameye itiraz etmek istememiştir ve B’nin açtığı davada yer almaz. Bu durumda iptal kararı sonucundaki hukuki durumu nasıl şekillenir?

İptal kararı sonrasında, A’nın vasiyetname sonucunda gündeme gelen hissesi değişmez ve oranında payını alır. B iptal davasını kazanması neticesinde vasiyet öncesi payını elde eder ve payını alır. C ise kendisine vasiyetname ile bırakılan payın yarısını B lehine kaybeder ve kendisine oranında pay kalır. Söz konusu oranlar, parasal olarak saptanan tereke değeri

A ve B ikisi birlikte davacı olarak söz konusu ölüme bağlı tasarrufu iptal ettirdiklerinde, C’nin mirasçılık sıfatı düşmektedir. Zira somut olaya göre bütün mirasçılar davada yer almıştır. Bu durumun diğer bir boyutu mirasbırakanın alacaklılarını ilgilendirmektedir. Zira atanmış mirasçı olan C de külli halefiyet yoluyla tereke borçlarından bütün malvarlığı ile diğer mirasçılarla birlikte müteselsilen sorumludur. Dolayısıyla mirasbırakanın alacaklıları, alacaklarının tahsili için C’ye de gidebilirler. Ancak iptal kararı sonucunda C’nin mirasçılık sıfatı ortadan kalktığı için mirasbırakanın alacaklıları artık C’ye gidemez. Görüleceği üzere, mirasçı atamada iptal kararı davada yer almayan başka ilgilileri de etkileyebilmektedir. Aynı durum C’nin mirasbırakana borçlu olanlar ile ilişkisi açısından da gündeme gelebilmektedir. İptal kararının miras alacaklıları ve borçluları açısından da bağlayıcı olacağı görüşü için ayrıca bkz. Seiler, Ungültigkeit, Rz. 251, 256.

⁵² Örnekler, doktrin tarafından ileri sürülmüş yukarıda yer verilen örneklerin şematize edilerek açıklanması ile kaleme alınmıştır.

üzerinden somutlaştırılacak olursa; terekenin değerinin 150.000 TL olduğu durumda;

Vasiyetname Öncesi	Vasiyetname Sonrası	İptal Kararı Sonrası
A= 75.000 TL	A= 50.000 TL	A= 50.000 TL
B= 75.000 TL	B= 50.000 TL	B= 75.000 TL
	C= 50.000 TL	C= 25.000 TL

2. Vasiyet (Belirli Mal Bırakma) Bakımından Değerlendirilmesi

Belirli mal bırakma⁵³ TMK. m. 517’de düzenlenmiştir⁵⁴. Buna göre; “(1) Mirasbırakan, bir kimseye onu mirasçı atamaksızın belirli bir mal bırakma yoluyla kazandırmada bulunabilir. (2) Belirli mal bırakma, ölüme bağlı tasarrufla bir kimseye terekedeki bir malın mülkiyetinin veya terekenin tamamı ya da bir kısmı üzerinde intifa hakkının kazandırılmasına yönelik olabileceği gibi; bir kimse lehine tereke değeri üzerinden bir edimin yerine getirilmesinin, bir iradın bağlanmasının veya bir kimsenin bir borçtan kurtarılmasının, mirasçılar veya belirli mal bırakılanlara yükletilmesi suretiyle de olabilir.”. Hükümden de görüleceği üzere, vasiyet çeşitli şekillerde ortaya çıkabilir. Bunlar, bir mal bırakma, intifa hakkı verme, tereke değeri üzerinden bir edimin yerine getirilmesi, irat vasiyeti ve ibra vasiyettir. Vasiyet alacaklısı

⁵³ Belirli mal bırakma ile ilgili detaylı bilgi için bkz. Weimar, BK, ZGB Art. 484, Rz. 1 vd.; Bruno Huwiler, “Basler Kommentar Zivilgesetzbuch II”, in Thomas Geiser/Stephan Wolf (Hrsg.), Art. 484 ZGB, 6. Aufl. 2019, Art. 484, Rz. 1-94.; Hrubesch-Millauer CHK, ZGB Art. 484, Rz. 1-8; Studhalter, OFK, ZGB Art. 484, Rz. 1 vd.; Grüninger, KUKO, ZGB Art. 484, Rz. 1-7; Kemal Tahir Gürsoy, Türk Medeni Kanunu Hükümlerine Göre Mal Vasiyeti, 1955, s. 1 vd.; Kocayusufpaşaoğlu, s. 259 vd.; Köprülü, s. 151 vd.; Oğuzman, s. 167 vd.; Serozan/Engin, s. 362 vd.; İnan/Ertas/Albaş, s. 227 vd.; Hatemi, s. 105 vd.; Eren/Yücer Aktürk, s. 145 vd.; Öztan, s. 293 vd.; Ayiter/Kılıçoğlu, s. 103 vd.; Kılıçoğlu, s. 147 vd.; Antalya, s. 232 vd.; Aybay, s. 41; İmre/Erman, s. 121 vd.; İşgüzar/Demir/Yılmaz, s. 57 vd.; Çabri, s. 354 vd.; Ayan, s. 127 vd.; Aydos, s. 25 vd.; Keskin/Demircioğlu, s. 222 vd.; Herdem Belen, Miras Hukuku, Şema Kitap, 2. Baskı, Beta Yayınevi, 2021, s. 52 vd.; Özkan, Miras, s. 2911 vd.

⁵⁴ Kanun maddesinin başlığı belirli mal bırakmadır. Ancak madde içerisindeki düzenlemelere bakıldığında bir mal bırakmadan daha geniş hususların olduğu görülmektedir. Bu sebeple maddi anlamda ölüme bağlı tasarrufun bu türü için daha üst bir kavram olan “vasiyet” kullanılmaktadır. Bu husus Kanun’da birçok maddede de bu şekilde kullanılmıştır. Mesela, TMK. m. 544, 552, 581, 583, 598, 601 ve 647’de durum bu şekildedir. Ayrıntılı açıklamalar için ayrıca bkz. Kocayusufpaşaoğlu, s. 261; Dural/Öz, s. 143; Antalya, s. 232; Çabri, s. 355 vd.

cüzi haleftir⁵⁵. Bu sebeple, vasiyete konu şeyde doğrudan hak sahibi olamaz⁵⁶. Vasiyet alacaklısı sadece, mirasçılara karşı “bir alacak hakkına”⁵⁷ sahip olur (TMK. m. 600).

Belirli mal bırakmaya karşı açılan bir ölüme bağlı tasarrufun iptali davasında, davada verilen iptal kararının sadece davanın tarafları arasında geçerli olup olmadığının farklı bakış açılarından ele alınması gerekmektedir. Zira burada sonuçları itibariyle mirasçı atamadan farklı durumlar ortaya çıkmaktadır. Gerçekten de bırakılan malın bölünmez bir bütün teşkil edip etmediğine ve ekonomik bir değer ifade edip etmediğine göre mesele ayrı ayrı ele alındığında bu farklılıklar gündeme gelmektedir.

Bölünebilir bir mal bırakma durumunda taraflar arası (*inter partes*) etki burada da geçerli olmaktadır. Mesela mirasbırakan, iki çocuğu A ve B’yi yasal mirasçı olarak bırakır. Mirasbırakan yapmış olduğu bir vasiyetnamede ise C’ye terekesinden 100.000 TL bıraktığını ifade eder. Daha sonradan vasiyetnamenin geçersiz olduğu ortaya çıktığında, B bu vasiyetnamenin geçersizliği için C’ye iptal davası açar ve kazanır. A ise vasiyetnameye itiraz etmek istememiştir ve B’nin açtığı davada yer almaz. Bu durumda iptal kararı sonucunda B, vasiyet edilen 100.000 TL’lik kısmın kendisine düşen payı oranında (somut olayda yarısı) hak kazanarak C’ye 50.000 TL kalmasını sağlamış olur.

Fiziken ve/veya işlevsel olarak bölünmez bir belirli mal bırakma olduğunda ise, söz konusu malın ekonomik bir değer ifade edip etmediği bakış açısından ele alınmasında fayda bulunmaktadır. Şöyle ki, mirasbırakanın terekesindeki değerli bir saati, madalyası, pul koleksiyonu, bilgisayarını, arabası veya belirli bir evi gibi bir malını vasiyet ettiği durumlarda tek mirasçı veya mirasçılardan bir kısmı ölüme bağlı tasarrufun iptali davasını açtığı ve

⁵⁵ Weimar, BK, ZGB Art. 484, Rz. 2; Huwiler, BSK, ZGB Art. 484, Rz. 1; Grüninger, KUKO, ZGB Art. 484, Rz. 1; Dural/Öz, s. 144; Serozan/Engin, s. 363; İnan/Ertaş/Albaş, s. 229; Eren/Yücer Aktürk, s. 146; Kılıçoğlu, s. 148; İşgüzar/Demir/Yılmaz, s. 57; Aydos, s. 60; Keskin/Demircioğlu, s. 222.

⁵⁶ Weimar, BK, ZGB Art. 484, Rz. 2; Huwiler, BSK, ZGB Art. 484, Rz. 1; Hrubesch-Millauer CHK, ZGB Art. 484, Rz. 2; Grüninger, KUKO, ZGB Art. 484, Rz. 1; Seiler, Ungültigkeit, Rz. 303; Dural/Öz, s. 144; Serozan/Engin, s. 363; İnan/Ertaş/Albaş, s. 229; Eren/Yücer Aktürk, s. 146; Kılıçoğlu, s. 148; Antalya, s. 235; İşgüzar/Demir/Yılmaz, s. 57; Çabri, s. 357; Ayan, s. 131; Keskin/Demircioğlu, s. 223.

⁵⁷ Bunun istisnası TMK. m. 601/II’de yer almaktadır. Buna göre; “*Kendisine mirasbırakanın ölümünde ödenecek bir sigorta alacağı vasiyet edilen kimse, sigorta sözleşmesinden doğan istem hakkını sigortacıya karşı doğrudan doğruya kullanabilir.*”. Benzer düzenlemeler TTK. m. 1493/7, 1494 ve 1495’de de yer almaktadır. Konu ile ilgili detaylı bilgi için ayrıca bkz. Dural/Öz, s. 144-145.

davayı kazandığında ne olacaktır? Vasiyete konu mal, vasiyet alacaklısına intikal edecek mi yoksa etmeyecek midir? Malın bizatihi kendisinin vasiyet alacaklısına intikal ettirilmesi üzerinden bakıldığında, mal intikal etmeyecekse o zaman taraflar arasındaki etkiden söz edilmesi mümkün olmayacaktır. Zira o mal terekeden çıkmayacağı için davacı tarafta yer almayan ilgililer lehine de sonuç doğmuş olacak ve iptal kararı herkese etkili olmuş olacaktır. Aksi durumda mal, vasiyet alacaklısına intikal edecekse, bu durumda davayı açan ilgilinin açtığı ve kazandığı davanın bir anlamı kalmayacaktır. Bu durumda, fiziken ve/veya işlevsel olarak bölünmez malın hukuken bölünmesi üzerinden bir çözüm düşünülebilir.

Hukuken bölünme ile ifade etmek istenilen o mal üzerinde paylı hak sahipliğinin söz konusu olmasıdır⁵⁸. Vasiyet alacaklısına karşı ölüme bağlı tasarrufun iptali davası açıp kazanan mirasçının/mirasçıların, kendi miras payı/ payları oranında o mal üzerinde hak sahipliği gündeme gelir. Bu halde, eşya hukukunda yer alan hükümler de gündeme gelir ve paylı hak sahipliği ilişkisine devam edip etmemek, hak sahiplerinin iradelerine göre şekillenir. Burada ayrıca, iptal davası kapsamında yer almayan ama tenkis davası kapsamında

⁵⁸ Vasiyet alacaklısı, (mirasçı da olsa bırakılan o mal bakımından) külli halef olmadığı için mirasçılarla arasında elbirliği mülkiyetinin gündeme gelmesi mümkün gözükmemektedir. Bu sebeple, vasiyete konu mal üzerinde mirasçılarla vasiyet alacaklısı arasında bir paylılığın gündeme gelmesinin, paylı mülkiyet/hak sahipliği hükümleri çerçevesinde gerçekleşeceği söylenebilir. Paylı mülkiyet hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Kemal Tahir Gürsoy/Fikret Eren/Erol Cansel, *Türk Eşya Hukuku*, 2. Baskı, 1984, s. 398 vd.; Selahattin Sulhi Tekinay/Sermet Akman/Haluk Burcuoğlu/Atilla Altop, *Tekinay Eşya Hukuku*, Cilt I, Zilyetlik – Tapu Sicili – Mülkiyet, 5. Bası, Filiz Kitabevi, 1989, s. 565 vd.; Nuşin Ayiter, *Eşya Hukuku (Kısa Ders Kitabı)*, 1983, s. 89 vd.; Jale G. Akipek/Turgut Akıntürk, *Eşya Hukuku*, Beta Basım, 2009, s. 389 vd.; Jale G. Akipek/ Turgut Akıntürk/Derya Ateş, *Eşya Hukuku*, Beta Basım, 2018, s. 389 vd.; Aydın Aybay/Hüseyin Hatemi, *Eşya Hukuku*, 3. Baskı, Vedat Kitapçılık, 2012, s. 130 vd.; A. Lale Sirmen, *Eşya Hukuku*, 8. Baskı, Yetkin Kitabevi, 2020, s. 297 vd.; Aynı Yazar, “Yeni Türk Medeni Kanununda Paylı Mülkiyete İlişkin Düzenlemeler”, Prof. Dr. Turgut Kalpsüz’e Armağan, Turhan Kitabevi, 2003, s. 729-740; M. Kemal Oğuzman/ Özer Selici/ Saibe Oktay-Özdemir, *Eşya Hukuku Kısaltılmış Ders Kitabı*, 3. Baskı, Filiz Kitabevi, 2020, s. 173 vd.; Turhan Esener/Kudret Güven, *Eşya Hukuku*, 8. Baskı, Yetkin Yayınevi, 2019, s. 205 vd.; Mustafa Dural, *Eşya Hukuku Dersleri*, Fakülteler Matbaası, 1981, s. 66 vd.; Fikret Eren, *Mülkiyet Hukuku*, 5. Baskı, Yetkin Yayınevi, 2020, s. 85 vd.; Ahmet M. Kılıçoğlu, *Eşya Hukuku*, Turhan Kitabevi, 2021, s. 240 vd.; Şeref Ertaş, *Eşya Hukuku*, 15. Baskı, Fakülteler Barış Kitabevi, 2020, s. 237 vd.; Tufan Öğüz, *Müşterek Mülkiyetin Taksim Engelleri*, Alfa Yayınevi, 1995, s. 1 vd.; Keskin/Demircioğlu, s. 91 vd.; Mehmet Ayan, *Eşya Hukuku II, Mülkiyet*, 9. Baskı, Seçkin Yayıncılık, 2016, s. 57 vd.; İlker Öztaş, *Paylı Mülkiyette Paydaşın Kullanma ve Yararlanma Hakkı*, On İki Levha Yayınları, 2011, s. 1 vd.; Mehmet Akçaal, *Eşya Hukuku*, Yetkin Yayınevi, 2021, s. 343 vd.; Zekeriya Kürşat, *Paylı Mülkiyetin Sona Ermesi*, Arıkan Yayıncılık, 2008, s. 1 vd.; Zeynep Özcan, *Paylı Mülkiyette Paydaşların Yetkileri ve Yükümlülükleri*, Yetkin Yayınevi, 2013, s. 34 vd.

yer verilen “bölünmez mal vasiyeti”nin düzenlendiği TMK. m. 564 hükmünün kıyas yoluyla uygulanması da düşünülebilir. TMK. m. 564’e göre; “Değerinde azalma meydana gelmeksizin bölünmesine olanak bulunmayan belirli bir mal vasiyeti tenkise tâbi olursa, vasiyet alacaklısı, dilerse tenkisi gereken kısmın değerini ödeyerek malın verilmesini, dilerse tasarruf edilebilir kısmın değerini karşılayan parayı isteyebilir.” Buradan hareketle de, iptal davası sonucunda davayı bir veya bir kısım mirasçılara karşı kaybeden vasiyet alacaklısının, mal üzerinde kalan payını karşılayan kısmın değerini isteyebilmesi veya davacı tarafta yer alan mirasçı veya mirasçıların paylarına tekabül eden değeri ödeyerek malın kendisine verilmesini isteyebilmesi düşünülebilir.

Ekonomik bir değer ifade eden ve fiziken ve/veya işlevsel olarak bölünemeyen belirli mal bırakmaya konu mallarda hukuken bölünme yoluyla çözüme gidildiğinde yine taraflar arası (*inter partes*) etki geçerli olabilmektedir. Ancak istisnai de olsa fiziken ve/veya işlevsel olarak bölünemeyen ve ekonomik bir değer ile de ifade edilemeyecek olan (veya ekonomik değerinin çok sembolik ama manevi değerinin ön planda olduğu) mesela eski bir mektup, resim vs. gibi manevi önem ifade eden belirli mal bırakmalarda ne olacağı yine tartışma konusu olacaktır. Bu gibi durumlar da iki farklı bakış açısından iki farklı görüş ileri sürülebilir. İlk olarak, yine taraflar arasında (*inter partes*) etkinin burada da geçerli olacağı ve hukuken bölünmenin de kabul edilerek o mal üzerinde paylı hak sahipliği ilişkisinin oluşacağı sonucuna gidilebilir. Diğer bir bakış açısıyla ise, bu tarz durumlarda işin manevi boyutu ön planda olduğundan iptal kararının herkese etkili sonuç doğurması ve o mal üzerinde vasiyet alacaklısının hiç hak sahibi olamaması gerektiği ifade edilebilir. Bu ikinci sonuç ise, terekede kalan o mal üzerinde iptal davasında yer almayan mirasçıların hak sahibi olup olamayacağı meselesini de gündeme getirir.

Meselenin belirli mal bırakma başlığı altında düzenlenen diğer vasiyet çeşitleri açısından da ele alınması faydalı olacaktır. Tereke alacağının vasiyet edilmesinde, taraflar arasında (*inter partes*) etki yine geçerli olur. Burada vasiyet alacaklısı, kendisine karşı ölüme bağlı tasarrufun iptali davası açıp kazanan mirasçının/mirasçıların miras payı/payları oranında o alacak üzerindeki hak sahipliğini davacı(davacılar) lehine kaybeder. Mesela mirasbırakan, iki çocuğu A ve B’yi yasal mirasçı olarak bırakır. Mirasbırakan, yapmış olduğu bir vasiyetnamede ise C’ye D’den olan alacağı 100.000 TL’yi bıraktığını ifade eder. Daha sonradan vasiyetnamenin geçersiz olduğu ortaya çıktığında, B bu vasiyetnamenin geçersizliği için C’ye iptal davası açar ve kazanır. A ise vasiyetnameye itiraz etmek istememiştir ve B’nin açtığı davada

yer almaz. Bu durumda iptal kararı sonucunda B, vasiyet edilen alacak miktarı olan 100.000 TL'lik kısmın kendisine düşen payı oranında (somut olayda yarısı) hak kazanarak C'ye söz konusu alacaktan 50.000 TL kalmasını sağlamış olur.

Yine ibra vasiyetinde de taraflar arasında (*inter partes*) etki geçerli olur. Burada vasiyet alacaklısı, kendisine karşı ölüme bağlı tasarrufun iptali davası açıp kazanan mirasçının/mirasçıların miras payı/payları oranında o ibra üzerindeki borçtan davacıya (davacılara) karşı sorumlu olmaya devam eder. Mesela mirasbırakan, iki çocuğu A ve B'yi yasal mirasçı olarak bırakır. Mirasbırakan, yapmış olduğu bir vasiyetnamede ise C'nin kendisine olan 100.000 TL borcunu ibra ettiğini ifade eder. Daha sonradan vasiyetnamenin geçersiz olduğu ortaya çıktığında, B bu vasiyetnamenin geçersizliği için C'ye iptal davası açar ve kazanır. A ise vasiyetnameye itiraz etmek istememiştir ve B'nin açtığı davada yer almaz. Bu durumda iptal kararı sonucunda B, ibra edilen 100.000 TL'lik borcun kendisine düşen payı oranında (somut olayda yarısı) hak kazanarak C'nin sadece 50.000 TL kısımdan ibra edilmiş olmasını kendi lehine sağlamış olur.

Yine irat vasiyetinde de taraflar arasında (*inter partes*) etki geçerli olur. Burada vasiyet alacaklısı, kendisine karşı ölüme bağlı tasarrufun iptali davası açıp kazanan mirasçının/mirasçıların miras payı/payları oranında o irat üzerindeki hak sahipliğini davacı(davacılar) lehine kaybeder. Mesela mirasbırakan, iki çocuğu A ve B'yi yasal mirasçı olarak bırakır. Mirasbırakan, yapmış olduğu bir vasiyetnamede ise C'ye 5 yıl boyunca aylık 1.000 TL ödenmesini vasiyet eder. Daha sonradan vasiyetnamenin geçersiz olduğu ortaya çıktığında, B bu vasiyetnamenin geçersizliği için C'ye iptal davası açar ve kazanır. A ise vasiyetnameye itiraz etmek istememiştir ve B'nin açtığı davada yer almaz. Bu durumda iptal kararı sonucunda B, aylık irat olarak belirlenen 1.000 TL'lik bedelin kendisine düşen payı oranında (somut olayda yarısı) hak kazanarak, C'nin 5 yıl boyunca aylık sadece 500 TL irat alacağı elde etmesini kendi lehine sağlamış olur.

İntifa vasiyetine gelindiğinde ise taraflar arasında (*inter partes*) etki meselesi birtakım tartışmalara sebebiyet verecektir. Zira burada vasiyet alacaklısı, kendisine karşı ölüme bağlı tasarrufun iptali davası açıp kazanan mirasçının/mirasçıların miras payı/payları oranında o mala yönelik intifa hakkını davacı(davacılar) lehine nasıl kaybecektir? Burada da hukuken bölünme sağlanmaya çalışıldığında, vasiyet alacaklısı o mal üzerindeki intifa hak sahipliğini davacılar ile mi paylaşacaktır? Taraflar arası (*inter partes*)

etkinin kabul edilmesi, bölünmenin (fiziken, işlevsel veya hukuken) mümkün olması halinde kendini gösterir. Birden fazla kişinin paylı olarak intifa hakkına sahip olmasında bir sorun görünmemektedir. Ancak taraflar arası etkinin kabul edilip, iptal davasının sonunda vasiyet edilen intifa hakkı üzerinde paylı hak sahipliği sonucunun çıkması, mirasbırakanın iradesi, davacının(davacıların) iradesi, vasiyet alacaklısının iradesi, intifa hakkının niteliği ve işlevi açısından uygun olup olmayacağına yönelik yeni sorunlar ortaya çıkaracaktır. Sorun ortaya çıkmayacağı kanaati hasıl olursa, bu şekilde hüküm ve sonuç doğurması kabul edilebilir. Aksi durumda ise somut duruma göre intifa hakkı kullanılamaz hale dahi gelebilir. Bu tarz durumlar için doktrindeki bir görüş bir çözüm önerisi ileri sürmektedir⁵⁹. Buna göre, TMK. m. 564'den hareketle, vasiyet alacaklısı, iptal davası sonucunda intifa hakkı yerine kendisinin hak sahibi kaldığı orana karşılık gelebilecek uygun bir tazminatın ödenmesini talep edebilir. Diğer taraftan ise, bunun yerine davacının hakkı oranında ona uygun bir tazminat ödeyerek intifa hakkını bir bütün olarak kullanmayı talep edebilir.

3. Şart (Koşul) ve Yükleme Bakımından Değerlendirilmesi

Koşullar ve yüklemeler⁶⁰ TMK. m. 515'de düzenlenmiştir. Buna göre, “(1) Mirasbırakan, ölüme bağlı tasarruflarını koşullara veya yüklemelere bağlayabilir. Tasarruf hüküm ve sonuçlarını doğurduğu andan itibaren, her ilgili koşul veya yüklemenin yerine getirilmesini isteyebilir.”

Koşul, “bir hukuki işlemin sonuçlarının bağlandığı müstakbel ve

⁵⁹ Seiler, Ungültigkeit, Rz. 311.

⁶⁰ Koşullar ve yüklemeler ile ilgili ayrıca ayrıntılı bilgi için bkz. Weimar, BK, ZGB Art. 482, Rz. 1 vd.; Staehelin, BSK, ZGB Art. 482, Rz. 1 vd.; Hrubesch-Millauer, CHK, ZGB Art. 482, Rz. 1-16; Studhalter, OFK, ZGB Art. 482, Rz. 1 vd.; Grüniger, KUKO, ZGB Art. 482, Rz. 1-14; Kemal Tahir Gürsoy, Ölüme Bağlı Tasarruflarda Şart ve Mükellefiyetler, Kısım I Mükellefiyetler, 1953, 10(1), AÜHFD., s. 457-541; Aynı Yazar, Ölüme Bağlı Tasarruflarda Şart ve Mükellefiyetler, Kısım II Şart, 1954, 11(1), AÜHFD., s. 371-477; Turgut Akıntürk, “Şart ve Mükellefiyetler Kavramı Üzerinde Bir İnceleme”, 1970, 27(3), AÜHFD., s. 219-247; Abdülkerim Yıldırım, Türk Hukukunda Ölüme Bağlı Tasarruflarda Şart ve Mükellefiyetler, Turhan Kitabevi, 2004, s. 1 vd.; Kocayusufpaşaoğlu, s. 272 vd.; Köprülü, s. 157 vd.; Berki, s. 63 vd.; Oğuzman, s. 174 vd.; Dural/Öz, s. 156 vd.; Serozan/Engin, s. 371 vd.; İnan/Ertaş/Albaş, s. 215 vd.; Hatemi, s. 110 vd.; Eren/Yücer Aktürk, s. 155 vd.; Öztan, s. 276 vd.; Ayiter/Kılıçoğlu, s. 108 vd.; Kılıçoğlu, s. 143 vd.; A. Lale Sirmen, Türk Özel Hukukunda Şart, Banka ve Ticaret Hukuku Enstitüsü Yayınları, 1992, s. 30 vd.; Antalya, s. 239 vd.; Aybay, s. 45 vd.; İmre/Erman, s. 135 vd.; İşgüzar/Demir/Yılmaz, s. 63 vd.; Çabri, s. 316 vd.; Ayan, s. 132 vd.; Aydos, s. 29 vd.; Keskin/Demircioğlu, s. 223 vd.; Belen, s. 86 vd.; Özkan, Miras, s. 2901 vd.

gerçekleşip gerçekleşmeyeceği kuşkulu bir olay”dır⁶¹. Koşulların, gerçek anlamda bir ölüme bağlı tasarruf olmadığı, ölüme bağlı tasarrufun etkisinin bağlandığı bir olay olduğu ifade edilmektedir⁶². Koşulla bağlanma, genellikle, vasiyet (belirli mal bırakma) veya mirasçı atamada gündeme gelmektedir⁶³. Mesela, dört yılda hukuk fakültesini bitirirse (geciktirici koşul) Audi A3 marka otomobilimi başlıyorum veya dört yılda hukuk fakültesini bitiremezse başladığım Audi A3’ü geri verecek (bozucu koşul) şeklinde ölüme bağlı tasarruf yapmışsa koşul söz konusudur⁶⁴.

Yükleme ise, “*mirasbırakanın yasal veya atanmış mirasçılarına, herhangi bir kimse lehine alacak hakkı doğurmaksızın belirli bir şeyi yapma ya da yapmama taahhüdü yüklemesi*” olarak tarif edilmektedir⁶⁵. Mesela, mirasbırakanın bir kimseye 100.000 TL vasiyet edip, ondan ayrıca her yıl bir öğrenciye burs vermesini istemesi halinde, bursla ilgili husus bir yükleme olur⁶⁶.

Koşullu bir vasiyet (belirli mal bırakma) veya koşullu bir mirasçı atamaya karşı açılan bir ölüme bağlı tasarrufun iptali davasında, davada verilen iptal kararının etkileri için yukarıda yapılan açıklamalara burada da geçerlidir. Diğer bir ifadeyle, koşullu mirasçı atama için mirasçı atamaya ilişkin açıklamalar; koşullu vasiyet (belirli mal bırakma) için vasiyette (belirli mal bırakmada) yapılan açıklamalar geçerlidir. Mirasçı atamada, atanan mirasçı iptal davasında davacı tarafta yer almayan mirasçılara karşı, dava sonunda kalan hissesi oranında koşullu atanan mirasçı olmaya devam eder. Vasiyette

⁶¹ Hrubesch-Millauer, CHK, ZGB Art. 482, Rz. 1; Grüniger, KUKO, ZGB Art. 482, Rz. 1; Kocayusufpaşaoğlu, s. 272; Dural/Öz, s. 156; Serozan/Engin, s. 377; İnan/Ertaş/Albaş, s. 220; Antalya, s. 240; Çabri, s. 316; Aydos, s. 29; Keskin/Demircioğlu, s. 224.

⁶² Sadece koşuldan ibaret olan bir ölüme bağlı tasarruf veya sağlararası işlem yapılması mümkün değildir. Koşullar, gerçek anlamda bir ölüme bağlı tasarrufa bağlanabilir. Bkz. Hrubesch-Millauer, CHK, ZGB Art. 482, Rz. 5; Kocayusufpaşaoğlu, s. 282; Dural/Öz, s. 156; İnan/Ertaş/Albaş, s. 221; Çabri, s. 316-317.

⁶³ Kocayusufpaşaoğlu, s. 282; Dural/Öz, s. 157.

⁶⁴ Dural/Öz, s. 156. Benzer örnekler için bkz. Kocayusufpaşaoğlu, s. 272 vd.; Serozan/Engin, s. 378; Eren/Yücer Aktürk, s. 156; Öztan, s. 282; İşgüzar/Demir/Yılmaz, s. 63; Çabri, s. 318 vd.; Aydos, s. 29 vd.; Keskin/Demircioğlu, s. 224.

⁶⁵ Staehelin, BSK, ZGB Art. 482, Rz. 14; Kocayusufpaşaoğlu, s. 281; Dural/Öz, s. 162; Serozan/Engin, s. 371; İnan/Ertaş/Albaş, s. 216; Eren/Yücer Aktürk, s. 157; Öztan, s. 276-277; Antalya, s. 241; Çabri, s. 316; Keskin/Demircioğlu, s. 223.

⁶⁶ Dural/Öz, s. 162. Benzer örnek için bkz. Kocayusufpaşaoğlu, s. 281 vd.; Serozan/Engin, s. 372; İnan/Ertaş/Albaş, s. 216; Antalya, s. 241; Öztan, s. 277; Kılıçoğlu, s. 146; İşgüzar/Demir/Yılmaz, s. 66; Çabri, s. 333 vd.; Aydos, s. 31; Keskin/Demircioğlu, s. 223.

(belirli mal bırakmada), vasiyet alacaklısı iptal davasında davacı tarafta yer almayan mirasçılara karşı, dava sonunda söz konusu mal üzerinde kalan payı oranında koşullu vasiyet alacaklısı olmaya devam eder.

Yükleme açısından meselenin incelenmesine gelince, durumun birkaç farklı açıdan ele alınması gerekmektedir. Öncelikle mirasbırakan, yasal mirasçıya sadece yükleme içeren bir ölüme bağlı tasarruf yaptığında, bu ölüme bağlı tasarrufun iptali için kimin dava açacağı meselesinin öncelikle ele alınması gerekmektedir. Zira burada yükleme ile muhatap olmayan mirasçıların dava açmakta bir menfaatleri yoktur. Bu gibi durumlarda kendisine yükleme yapılan mirasçının davacı olarak ölüme bağlı tasarrufun iptali davası açması ihtimali gündeme gelir. Bu ihtimalde ise, taraflar arası (*inter partes*) etkinin değerlendirilmesi, davacı tarafta yer almayan ilgililer bölümü altında değil, davalı tarafta yer almayan ilgililerin durumunun incelendiği bölümde yapılmalıdır. Davalı tarafta yer almayan ilgililerin durumu hakkında değerlendirme ise aşağıda ayrıca açıklanmıştır.

Yükleme açısından gündeme gelebilecek ikinci ihtimal ise, mirasçı atama ile veya vasiyet (belirli mal bırakma) ile birlikte yüklemenin yapılmış olması hallerinde ortaya çıkar. Bu ihtimalde yükleme getirilen kişiye karşı mirasçı atamadan veya vasiyetten (belirli mal bırakmadan) dolayı ölüme bağlı tasarrufun iptali davası açılabilir. Bu durumda da taraflar arası (*inter partes*) etki yine geçerli olur ve mirasçı atama veya vasiyet (belirli mal bırakma) açısından gündeme gelen yukarıdaki açıklamalar burada da geçerli olur. Diğer bir ifadeyle davalı konumda olan kişi, davacı tarafta yer almayan ilgililere karşı yükleme ile birlikte atanmış mirasçı veya vasiyet alacaklısı olmaya devam eder. Ancak burada kendisine yükleme getirilen kişi, en fazla kendisine bırakılan miras veya vasiyette (belirli mal bırakmada) bırakılan malın değeri ile sınırlı olarak yüklemekten sorumlu olmalıdır.

4. Vakıf Kurma Bakımından Değerlendirilmesi

Maddi anlamda ölüme bağlı tasarruflar arasında sayılan vakıf kurma⁶⁷, TMK. m. 526'da düzenlenmiştir⁶⁸. Buna göre, "*Mirasbırakan, terekesinin*

⁶⁷ Vakıf kurma esasında TMK. m. 102 ve devamında kişiler hukuku kısmında düzenlenmiştir. Burada vakfın kuruluşu ve kişiliği ile ilgili kişiler hukuku meselelerine girilmeyecek, bir maddi anlamda ölüme bağlı tasarrufa konu olabilme özelliği üzerinden açıklamalar yapılacaktır.

⁶⁸ Vakıf kurma ile ilgili ayrıntılı bilgi için ayrıca bkz. Weimar, BK, ZGB Art. 493, Rz. 1 vd.; Gruninger, BSK, ZGB Art. 493, Rz. 1-10.; Hans Reiner Künzle, "Erbrecht ZGB", in Peter Breitschmid/Alexandra Jungo (Hrsg.), CHK – Handkommentar zum Schweizer Privatrecht,

tasarruf edilebilir kısmının tamamını veya bir bölümünü özgülemek suretiyle vakıf kurabilir ". Görüleceği üzere, tasarruf edilebilir tereke varlığı, bir vakıf kurmaya özgülenebilmekte ve bu mallar vakıf malı olabilmektedir.

Ölüme bağlı tasarrufla vakıf kurma iradesi ortaya konulduğunda, iki husus üzerinden açıklamalara yaklaşılması gerekmektedir. Birincisi vakıf kurma iradesi, diğeri ise o vakıf için özgülenen mallara yönelik iradedir. Vakıf kurmaya yönelik ölüme bağlı tasarrufun iptali davası açılıp dava kazanıldığında, taraflar arası (*inter partes*) etki bu iki hususu nasıl etkileyecektir? Burada davacı tarafta yer alan ilgilinin özgülenen mallara yönelik kendi lehine kazanımını sağlayacağı ancak vakıf kurma iradesinin ve kalan özgülenen malların vakfa sağlanmasının diğer mirasçılar üzerinde kalmaya devam ettiğini söylemek mümkündür. Mesela mirasbırakan, iki çocuğu A ve B'yi yasal mirasçı olarak bırakır. Mirasbırakan, yapmış olduğu bir vasiyetnamede ise Çevreyi Güzelleştirme Vakfı kurulmasını ve terekesinden 1.000.000 TL'yi de bu vakfa özgülediğini ifade eder. Daha sonradan vasiyetnamenin geçersiz olduğu ortaya çıktığında, B bu vasiyetnamenin geçersizliği için iptal davası açar ve kazanır. A ise vasiyetnameye itiraz etmek istememiştir ve B'nin açtığı davada yer almaz. Bu durumda iptal kararı sonucunda B, vakfa özgülenen 1.000.000 TL'lik kısmın kendisine düşen payı oranında (somut olayda yarısı) hak kazanarak vakfa söz konusu değerden 500.000 TL kalmasını sağlamış olur.

Ölüme bağlı tasarrufun iptali davası, bütün mirasçılar tarafından açılıp dava kazanılırsa, vakıf için özgülenen malların hepsi terekede kalır ve vakıf da kurulamamış olur. Diğer bir özel durum olarak, ölüme bağlı tasarrufun iptali davasının bir kısım mirasçı tarafından açılıp kazanılması sonucunda, vakıf kurulması için kalan miktarın yetersiz olduğu ihtimal ortaya çıkabilir. Bu gibi durumlarda, kalan söz konusu miktarın aynı amaçla hizmet eden başka bir vakfa intikal ettirilebileceği görüşü ifade edilmektedir⁶⁹.

Art. 493-517, 3. Aufl., 2016, Art. 493, Rz. 1-12; OFK ZGB- Studhalter, Art. 493, Rz. 1 vd.; Grüninger, KUKO, ZGB Art. 493, Rz. 1-6; Kocayusufpaşaoğlu, s. 284 vd.; Köprülü, s. 177 vd.; Berki, s. 71 vd.; Oğuzman, s. 183 vd.; Dural/Öz, s. 167 vd.; Serozan/Engin, s. 394 vd.; İnan/Ertaş/Albaş, s. 249 vd.; Eren/Yücer Aktürk, s. 182 vd.; Öztan, s. 317 vd.; Ayiter/Kılıçoğlu, s. 125 vd.; Kılıçoğlu, s. 158 vd.; Antalya, s. 264 vd.; Aybay, s. 53; İşgüzar/Demir/Yılmaz, s. 72 vd.; Çabri, s. 441 vd.; Ayan, s. 140 vd.; Aydos, s. 34; Özkan, Miras, s. 2933 vd.

⁶⁹ Seiler, Ungültigkeit, Rz. 352.

5. Yedek ve Art Mirasçı Atama Bakımından Değerlendirilmesi

Yedek mirasçı atama⁷⁰ TMK. m. 520'de düzenlenmiştir. Buna göre, “(1) Mirasbırakan, atadığı mirasçının kendisinden önce ölmesi veya mirası reddetmesi halinde onun yerine geçmek üzere bir veya birden çok kişiyi yedek mirasçı olarak atayabilir. (2) Bu kural belirli mal bırakmada da uygulanır.”. Görüleceği üzere, mirasbırakan, atadığı bir mirasçının (veya vasiyet alacaklısının) herhangi bir sebeple mirasçı olamaması (veya vasiyet alacaklısı olamaması) hali için yedek bir mirasçı (veya vasiyet alacaklısı) belirleyebilmektedir.

Art mirasçı atama⁷¹ ise TMK. m. 521'de düzenlenmiştir. Buna göre, “Mirasbırakan, ölüme bağlı tasarrufuyla önmirasçı atadığı kişiyi mirası artmirasçığa devretmekle yükümlü kılabilir. Aynı yükümlülük artmirasçığa yüklenemez. Bu kurallar belirli mal bırakmada da uygulanır.”. Görüleceği üzere, mirasbırakan, atadığı bir mirasçının (veya vasiyet alacaklısının) bir müddet mirasçı olup mirasa konu malları kullandıktan sonra (veya vasiyet alacaklısı olup söz konusu malları kullandıktan sonra) tasarrufa konu malları art mirasçığa (veya art vasiyet alacaklısına) devretme yükümlülüğü belirleyebilmektedir.

⁷⁰ Yedek mirasçı atama ile ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. Weimar, BK, ZGB Art. 487, Rz. 1 vd.; Balthasar Bessenich /Samuel Rickli, “Basler Kommentar Zivilgesetzbuch II”, in Thomas Geiser/Stephan Wolf (Hrsg.), Art. 477-488 ZGB, 6. Aufl. 2019, Art 487, Rz. 1-6; Hrubesch-Millauer, CHK, ZGB Art. 487, Rz. 1-7; Studhalter, OFK, ZGB Art. 487, Rz. 1 vd.; Grüniger, KUKO, ZGB Art. 487, Rz. 1-5; Baki İlkay Engin, Yedek Mirasçılık, Filiz Kitabevi, 2003, s. 1 vd.; Kocayusufpaşaoğlu, s. 289; Köprülü, s. 163 vd.; Berki, s. 67; Oğuzman, s. 183; Dural/Öz, s. 171 vd.; Serozan/Engin, s. 384 vd.; İnan/Ertas/Albaş, s. 240 vd.; Eren/Yücer Aktürk, s. 159 vd.; Öztan, s. 305 vd.; Ayiter/Kılıçoğlu, s. 117; Kılıçoğlu, s. 151 vd.; Antalya, s. 245 vd.; Aybay, s. 43 vd.; İmre/Erman, s. 148 vd.; İşgüzar/Demir/Yılmaz, s. 68; Çabri, s. 398 vd.; Ayan, s. 136 vd.; Aydos, s. 39; Keskin/Demircioğlu, s. 225; Belen, s. 73 vd.; Özkan, Miras, s. 2920 vd.

⁷¹ Art mirasçı atama ile ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. Weimar, BK, ZGB Art. 488, Rz. 1 vd.; Bessenich/Rickli, BSK, ZGB Art 488, Rz. 1-5; Hrubesch-Millauer, CHK, ZGB Art. 488, Rz. 1-21; Studhalter, OFK, ZGB Art. 488, Rz. 1 vd.; Grüniger, KUKO, ZGB Art. 488, Rz. 1-20; Damla Gürpınar, Artmirasçı Atama, Turhan Yayınevi, 2018, s. 1 vd.; Hayrunnisa Özdemir, “Henüz Var Olmayan Kişilerin Ve Ceninin Art Mirasçı Olarak Atanması”, 2013, 8(2), EÜHFD., s. 107-125; Kocayusufpaşaoğlu, s. 290 vd.; Köprülü, s. 165 vd.; Berki, s. 68 vd.; Oğuzman, s. 183 vd.; Dural/Öz, s. 173 vd.; Serozan/Engin, s. 386 vd.; İnan/Ertas/Albaş, s. 241 vd.; Hatemi, s. 106 vd.; Eren/Yücer Aktürk, s. 161 vd.; Öztan, s. 307 vd.; Ayiter/Kılıçoğlu, s. 118 vd.; Kılıçoğlu, s. 153 vd.; Antalya, s. 249 vd.; Aybay, s. 43 vd.; İmre/Erman, s. 150 vd.; İşgüzar/Demir/Yılmaz, s. 69 vd.; Çabri, s. 405 vd.; Ayan, s. 137 vd.; Aydos, s. 39 vd.; Keskin/Demircioğlu, s. 225; Belen, s. 74 vd.; Özkan, Miras, s. 2921 vd.

Yedek mirasçı atamada da ölüme bağlı tasarrufun iptali davasında verilen kararın davanın tarafları arasında etkili olduğu yönündeki kural geçerlidir. Mirasçı atama başlığı altında yer verilen bilgiler burada da geçerlidir. Aynı şekilde, vasiyet (belirli mal bırakma) açısından ifade edilen hususlar yedek vasiyet alacaklısı açısından da geçerlidir.

Aynı şekilde art mirasçı atamada da ölüme bağlı tasarrufun iptali davasında verilen kararın davanın tarafları arasında etkili olduğu kuralı geçerlidir. Mirasçı atama başlığı altında yer verilen bilgiler burada da geçerlidir. Aynı şekilde, vasiyet (belirli mal bırakma) açısından ifade edilen hususlar art vasiyet alacaklısı açısından da geçerlidir.

Bunların yanında bu başlık altında özellik arz eden birkaç durumun ele alınması gerekmektedir. Yedek mirasçı atamada, miras açıldığında atanan mirasçı hayatta ve mirastan herhangi bir şekilde kopması söz konusu değil ise, yedek mirasçı hiç devreye girmemektedir. Eğer atanan mirasçı hayatta değil veya mirastan herhangi bir şekilde kopmuş ise, bu durumda yedek mirasçı devreye girer. Dolayısıyla ikisi birlikte mirasçı olamaz. Bu itibarla ölüme bağlı tasarrufun iptali davasında davalı konumda taraf olarak bunlardan sadece birisi yer alabilir. Bu sebeple de yukarıdaki⁷² açıklamalar burada çok fazla özellik arz etmez. Ancak art mirasçı atamada durum biraz farklıdır.

Ölüme bağlı tasarrufun iptali davası bir veya bir kısım mirasçı tarafından hem ön mirasçı hem de art mirasçıya karşı açılıp kazanılmışsa, taraflar arası (*inter partes*) etkinin bir sonucu olarak ön mirasçıya intikal edecek miktar, davacı tarafta yer alanlara geçecek pay oranında azalarak intikal eder. Ön mirasçıdan art mirasçıya daha sonra intikal edecek miktar da azaltılmış olarak intikal eden kısımdan ibarettir⁷³.

Ölüme bağlı tasarrufun iptali davası bir veya bir kısım mirasçı tarafından sadece ön mirasçıya karşı açılıp kazanılmışsa, ön mirasçıya intikal edecek miktar, davacı tarafta yer alanlara geçecek pay oranında azalarak intikal eder. Ancak taraflar arası (*inter partes*) etkinin bir sonucu olarak, söz konusu azaltılmış pay, art mirasçı bakımından geçerli değildir. Bu durumda davacıların ölüme bağlı tasarrufun iptali davasındaki kazanımları sadece ön mirasçı üzerinde geçerlidir⁷⁴.

⁷² Mirasçı atama ve vasiyet (belirli mal bırakma) için yapılan açıklamalar.

⁷³ Seiler, Ungültigkeit, Rz. 346.

⁷⁴ Seiler, Ungültigkeit, Rz. 347.

6. Vasiyeti Yerine Getirme Görevlisi Atama Bakımından Değerlendirilmesi

Vasiyeti yerine getirme görevlisi Atama⁷⁵ TMK. m. 550-556 arasında düzenlenmiştir. TMK. m. 552 gereğince, “*Mirasbırakan, tasarrufunda aksini öngörmüş veya sınırlı bir görev vermiş olmadıkça vasiyeti yerine getirme görevlisi, mirasbırakanın son arzularının yerine getirilmesi için gerekli bütün işlemleri yapmakla görevli ve yetkilidir. Vasiyeti yerine getirme görevlisi, özellikle; 1. Göreve başladıktan sonra gecikmeksizin terekedeki malların, hakların ve borçların listesini düzenler. Liste düzenlenirken olanak varsa mirasçılar hazır bulundurulur. 2. Terekeyi yönetir ve yönetimin gerektirdiği ölçüde tereke mallarının zilyetliğinin kendisine devrini ister. 3. Tereke alacaklarını tahsil eder, borçlarını öder. 4. Vasiyetleri yerine getirir. 5. Terekenin paylaşılması için plan hazırlar. 6. Tereke ile ilgili dava ve takiplerde miras ortaklığını temsil eder. Mirasçılar tarafından açılmış davalardan görevi ile ilgili olanlara müdahil olarak katılabilir. 7. Açtığı veya aleyhine açılan davalar ile yapılan takipleri mirasçılara bildirir.*”. TMK. m. 553’de ise vasiyeti yerine getirme görevlisinin tereke malları üzerinde tasarrufu ile ilgili bir düzenlemeye yer almaktadır. Bütün bunlardan görüleceği üzere, vasiyeti yerine getirme görevlisi tereke üzerinde bütün mirasçıları etkileyen önemli yetkilere sahiptir.

Vasiyeti yerine getirme görevlisine yönelik bir ölüme bağlı tasarrufun mirasçılardan biri veya bir kısmı tarafından açılıp kazanılması halinde ise

⁷⁵ Vasiyeti yerine getirme görevlisi atama ile ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. Hans Reiner Künzle, “Die Willensvollstrecker”, in Hans Rainer Künzle (Hrsg.), BK - Berner Kommentar Band/ Nr. III/1/2/2, Art. 517-518 ZGB, 2011, Rz. 1 vd.; Martin Karrer/Nedim Peter Vogt/Daniel Leu, “Basler Kommentar Zivilgesetzbuch II”, in Thomas Geiser/Stephan Wolf (Hrsg.), Art. 517 ZGB, 6. Aufl. 2019, Art. 517, Rz. 1-34; Künzle, CHK, ZGB Art. 517, Rz. 1-100; Klaus Bürgi, “ZGB Kommentar, Schweizerisches Zivilgesetzbuch”, in Jolanta Kren Kostkiewicz/Stephan Wolf/Marc Amstutz/Roland Fankhauser (Hrsg.), OFK - Orell Füssli Kommentar (Navigator.ch), Art. 477, 517, Orell Füssli Verlag AG, 2016, Art. 517, Rz. 1 vd.; Grüninger, KUKO, ZGB Art. 517-518, Rz. 1-22; Köksal Kocağa, Vasiyeti Yerine Getirme Görevlisi, Yetkin Yayınevi, 2006, s. 1 vd.; Cem Akbıyık, Vasiyeti Yerine Getirme Görevlisi, On İki Levha Yayıncılık, 2012, s. 1 vd.; Hatice Tolunay Ozanemre Yayla, “Vasiyeti Yerine Getirme Görevlisinin Ölüme Bağlı Tasarrufun İptali Davası Açması”, Prof. Dr. Ersan Erzurumluoğlu’na Armağan, Ankara Barosu Yayınları, 2012, s. 841-850; Kocayusufoğlu, s. 294 vd.; Köprülü, s. 182 vd.; Berki, s. 89 vd.; Oğuzman, s. 193 vd.; Dural/Öz, s. 185 vd.; Serozan/Engin, s. 413 vd.; İnan/Ertaş/Albaş, s. 251 vd.; Hatemi, s. 119 vd.; Eren/Yücer Aktürk, s. 166 vd.; Öztan, s. 319 vd.; Ayiter/Kılıçoğlu, s. 129 vd.; Kılıçoğlu, s. 167 vd.; Antalya, s. 266 vd.; Aybay, s. 53; İmre/Erman, s. 168 vd.; İşgüzar/Demir/Yılmaz, s. 73 vd.; Çabri, s. 707 vd.; Ayan, s. 142 vd.; Aydos, s. 35 vd.; Belen, s. 153 vd.; Özkan, Miras, s. 3025 vd.

tarafklar arası (*inter partes*) etkinin geçerli olup olmayacağı farklı bir biçimde ele alınmaktadır. Zira burada taraflar arası (*inter partes*) etki değil, herkese yönelik (*erga omnes*) etki kabul edilmektedir⁷⁶. Buna göre, vasiyeti yerine getirme görevlisinin davacıya karşı orantılı bir Şekilde görevden alınması dŐnlemez⁷⁷. Dolayısıyla iptal kararı hem davacı hem de davaya katılmayan diğer ilgililer hakkında sonuç dođurur⁷⁸. Yine Basel Kanton Mahkemesinin⁷⁹ bir kararında ifade edildiği üzere, iptal kararı sadece taraflar arasında geçerli olursa, vasiyeti yerine getirme görevlisinin davacı yönünden görevden alınacağı, davaya katılmayan diğer ilgililer yönünden göreve devamı edeceği anlamı ortaya çıkmaktadır. Böyle bir sonuç ise hukuki belirsizliğe yol açar. Bu sebeple, diğer ilgililer davaya katılmamış olsalar bile, iptal kararı sonucunda vasiyeti yerine getirme görevlisinin görevden alınması (*erga omnes*) bütün ilgililere karşı sonuç doğuracaktır.

⁷⁶ BGE 146 III 1 Er.4, s. 3; BGE 44 II 107. Aynı doğrultuda bkz. Basel Kanton Mahkemesi'nin 22.11.2016 tarih ve 400 16 265 sayılı kararı Er.6.2.; 14.08.2018 tarih ve 400 18 58 sayılı kararı Er.2. Karar metinleri için bkz. Swisslex. Ayrıca bkz. Herzog, s. 639; Seiler, Ungültigkeit, Rz. 320. İsviçre Federal Mahkemesi kararında, bu tür bir bölünmez bütün teşkil eden taleplerin ilgili herkese etkili olmasına rağmen, söz konusu ilgililerin davaya dahil edilmesinin veya davada yer almasının gerekli olmadığını da ifade etmiştir. Doktrindeki bir görüş, bu hükmü, “usul hukuku anlamında da olumlu pratik sonuçlar meydana getirdiği” Şeklinde deđerlendirmiŐtir. Buna göre, bütün ilgili tarafların davaya dahil edilmesi büyük karmaŐıklıđa ve uzun geçecek bir sürece yol açar. Ayrıca diğer tarafları dahil etmenin maliyetleri vardır. Nitekim taraf sayısına göre vekalet creti gündeme gelebilir ve daha yüksek mahkeme masrafları ortaya çıkar. Buna ek olarak dava sırasında gerekli ihtiyaı ve koruyucu tedbirler nedeniyle de maliyetler artar ve bu, tüm ilgililer açısından ele alındığında süreci de uzatabilir. Bu arka plana karşı, zaten çok karmaŐık ve maliyetli olan miras hukuku süreçlerinin bu vesileyle sadeleŐtirilmesi olumlu olarak değerlendirilmelidir. Konu ile ilgili değerlendirmeler için ayrıca bkz. Herzog, s. 641.

⁷⁷ BGE 146 III 1 Er.4, s. 3; BGE 44 II 107. Aynı doğrultuda bkz. Basel Kanton Mahkemesi'nin 22.11.2016 tarih ve 400 16 265 sayılı kararı Er.6.2.; 14.08.2018 tarih ve 400 18 58 sayılı kararı Er.2. Karar metinleri için bkz. Swisslex. Ayrıca bkz. Herzog, s. 639; Sutter-Somm/Seiler, s. 205; Seiler, Ungültigkeit, Rz. 320.

⁷⁸ BGE 146 III 1 Er.4, s. 4-5. Ayrıca bkz. Herzog, s. 639.

⁷⁹ Basel Kanton Mahkemesinin, 4.08.2018 tarih ve 400 18 58 sayılı kararı. Karar metni için bkz. Swisslex.

7. Mirasçılıktan Çıkarma Bakımından Değerlendirilmesi

Mirasçılıktan çıkarma⁸⁰, TMK. m. 510-513 arasında düzenlenmiştir. Burada cezai ve koruyucu mirasçılıktan çıkarma türleri yer almaktadır. Bu ölüme bağlı tasarruf ile mirasbırakan, saklı paylı mirasçısını mirasından uzaklaştırabilmektedir⁸¹. TMK. m. 511'e göre, "Mirasçılıktan çıkarılan kimse, mirastan pay alamayacağı gibi tenkis davası da açamaz." TMK. m. 511/II ve III'ye göre ise, "Mirasbırakan başka türlü tasarrufta bulunmuş olmadıkça, mirasçılıktan çıkarılan kimsenin miras payı, o kimse mirasbırakandan önce ölmüş gibi, mirasçılıktan çıkarılanın varsa altsoyuna, yoksa mirasbırakanın yasal mirasçılarında kalır. Mirasçılıktan çıkarılan kimsenin altsoyu, o kimse mirasbırakandan önce ölmüş gibi saklı payını isteyebilir."

Mirasçılıktan çıkarma içeren bir ölüme bağlı tasarrufun iptali davasını genellikle, mirasçılıktan çıkarılan kişi açar. Burada da taraflar arası (*inter partes*) etki geçerlidir. Dava bütün mirasçılara karşı açılıp kazanıldığında, mirasçılıktan çıkarılan davacı normal miras payına ulaşmış olur. Eğer dava bir veya bir kısım mirasçıya karşı açılıp kazanılırsa, mirasçılıktan çıkarılan sadece onlara intikal eden kendi payını geri elde edebilir. Ancak burada davalı bakımından dikkat edilmesi gereken bir husus bulunmaktadır. Yargıtay'ın bir kararında da ifade edildiği üzere; "Mirasbırakan, başka türlü tasarrufta bulunmuş olmadıkça, mirasçılıktan çıkarılan kimsenin miras payı, o kimse mirasbırakandan önce ölmüş gibi mirasçılıktan çıkarılanın varsa altsoyuna, yoksa mirasbırakanın yasal mirasçılarında kalır (TMK. 511/2). Bu yasal hüküm gereği, davada husumetin çıkarmadan yararlananlara yöneltilmesi

⁸⁰ Mirasçılıktan çıkarma ile ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. Weimar, BK ZGB Art. 477, Rz. 1 vd.; Bessenich/Rickli, BSK, ZGB Art 477, Rz. 1-14; Christoph Wildisen, "Erbrecht ZGB", in Peter Breitschmid/Alexandra Jungo (Hrsg.), CHK – Handkommentar zum Schweizer Privatrecht, Art. 477, 3. Aufl., 2016, Art. 477, Rz. 1-7; Bürgi, OFK, ZGB Art. 477, Rz. 1 vd.; Grüninger, KUKO, ZGB Art. 477, Rz. 1-7; Zarife Şenocak, "Cezai Iskat ve Cezai Iskatın Hükümleri", Prof. Dr. Ali Bozer'e Armağan, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, 1988, s. 421-428; Kürşat Yağcı, Cezai Mirasçılıktan Çıkarma (Cezai Iskat), On İki Levha Yayınları, 2013, s. 1 vd.; Kocayusufpaşaoğlu, s. 305 vd.; Köprülü, s. 252 vd.; Berki, s. 41 vd.; Oğuzman, s. 251 vd.; Dural/Öz, s. 204 vd.; Serozan/Engin, s. 398 vd.; İnan/Ertaş/Albaş, s. 261 vd.; Hatemi, s. 112 vd.; Eren/Yücer Aktürk, s. 197 vd.; Öztan, s. 142 vd.; Ayiter/Kılıçoğlu, s. 174 vd.; Kılıçoğlu, s. 172 vd.; Antalya, s. 253 vd.; Aybay, s. 49; İmre/Erman, s. 246 vd.; İşgüzar/Demir/Yılmaz, s. 94 vd.; Çabri, s. 248 vd.; Ayan, s. 184 vd.; Aydos, s. 41 vd.; Belen, s. 63 vd.; Özkan, Miras, s. 2870 vd.

⁸¹ Bessenich/Rickli, BSK, ZGB Art 477, Rz. 1; Wildisen, CHK, ZGB Art. 477, Rz. 1-2; Grüninger, KUKO, ZGB Art. 477, Rz. 1; Kocayusufpaşaoğlu, s. 306; Dural/Öz, s. 204; Serozan/Engin, s. 398 vd.; İnan/Ertaş/Albaş, s. 262; Eren/Yücer Aktürk, s. 197; Öztan, s. 142; Antalya, s. 253-254; İşgüzar/Demir/Yılmaz, s. 94; Çabri, s. 248-249; Ayan, s. 184; Aydos, s. 41.

zorunludur."⁸². Dolayısıyla mirasçılıktan çıkarmaya yönelik ölüme bağlı tasarrufun iptali davasının, çıkarmadan yararlananlara karşı açılması gerekmektedir.

B. DAVALI TARAF TA YER ALMAYAN İLGİLİLERİN DURUMU

Bir ölüme bağlı tasarruf içerisinde birden fazla kişiye kazandırma öngörülmüş olabilir. Bu ölüme bağlı tasarruf iptal sebeplerini barındırıyorsa yukarıda ifade edildiği üzere kendiliğinden geçersiz olmaz. Bunun için iptal davası açılması gerekir. Bu noktada taraflar arası (*inter partes*) etki, varlığını burada da sürdürür. Bunun sonucu olarak, eğer mirasbırakan yaptığı ölüme bağlı tasarrufta üç farklı kişiye farklı kazandırmalarda bulunmuş ise, bunların hepsinin iptal edilmesi için davanın söz konusu üç kişiye karşı (üçünün de davalı olarak gösterilerek) açılması gerekir. Eğer dava bunlardan sadece birine karşı açılırsa, sadece onun hakkında hüküm ve sonuç doğar. Dava açılmayan tasarruflar geçerliliğini korumaya devam eder.

İptal davasını söz konusu üç tasarruftan sadece birine karşı sadece bir mirasçı açıp kazanmışsa, bu durumda dava açılan tasarruf üzerinde, davacının payı oranında bir iptal söz konusu olur. Mesela mirasbırakan, iki çocuğu A ve B'yi yasal mirasçı olarak bırakır. Mirasbırakan yapmış olduğu bir vasiyetnamede ise C'ye terekesinden 100.000 TL bıraktığını, D'ye 06ADM06 plakalı aracını bıraktığını ve E'ye de Rolex marka saatini bıraktığını ifade eder. Daha sonradan vasiyetnamenin geçersiz olduğu ortaya çıktığında, B sadece C'ye iptal davası açar ve kazanır. A ise vasiyetnameye itiraz etmek istememiştir ve B'nin açtığı davada yer almaz. Bu durumda iptal kararı sonucunda B, C'ye vasiyet edilen 100.000 TL'lik kısmın kendisine düşen payı oranında (somut olayda yarısı) hak kazanarak C'ye 50.000 TL kalmasını sağlamış olur. D ve E ise araç ve saat üzerindeki alacak haklarını muhafaza eder.

Başka bir örnek üzerinden de mesele ele alınabilir. Mesela mirasbırakan, iki çocuğu A ve B'yi yasal mirasçı olarak bırakır. Mirasbırakan yapmış olduğu bir vasiyetnamede ise C ve D'yi yasal mirasçılara eşit olarak mirasçı atadığını ifade eder. Daha sonradan vasiyetnamenin geçersiz olduğu ortaya çıktığında, B sadece C'ye iptal davası açar ve kazanır. A ise vasiyetnameye itiraz etmek istememiştir ve B'nin açtığı davada yer almaz. Bu durumda iptal

⁸² 3. HD., T. 23.09.2014, E. 2014/7803 ve K. 2014/12285. Karar için bkz. Tekdoğan, s. 503.

kararı sonucunda B, C'ye intikal edecek olan ¼'lük kısmın kendisine düşen payı oranında (somut olayda yarısı) hak kazanarak C'ye 'lik bir oran kalmasını sağlamış olur. D ise ¼ mirasçı olmaya devam eder.

SONUÇ

Ölüme bağlı tasarrufun iptali davası, ehliyetsizlik, irade sakatlığı halleri (yanılma, aldatma ve korkutma veya zorlama), tasarrufun içeriğinin, bağlandığı koşullar veya yüklemelerin hukuka ya da ahlaka aykırı olması ile şekle aykırılık hallerinde o ölüme bağlı tasarrufun iptali için açılabilir. Ölüme bağlı tasarrufların iptali davasında verilen iptal kararı kural olarak sadece yargılamanın “ tarafları arasında etkili” hüküm ve sonuçlar doğurmaktadır. Taraflar arası (*inter partes*) etki hem davacı hem de davalı tarafta yer alanlar boyutuyla gündeme gelmektedir. İptal kararının nispi nitelikteki söz konusu etkisinin kabulü, başlıca üç sebebe dayandırılmaktadır. Bunlardan ilki, *favor testamenti* ilkesinden hareketle, geçersiz tasarrufun elden geldiğince geçerli tutulmaya çalışılarak mirasbırakanın ölüme bağlı son arzularına geleneksel olarak saygı duyulması düşüncesidir. İkincisi, bir ölüme bağlı tasarrufun geçerli kalıp kalmayacağını istemek mirasçı veya vasiyet alacaklısının iradesine bağlıdır. Mirasçı veya vasiyet alacaklılarından bir kısmı ölüme bağlı tasarrufun iptalini isterken bir kısmı istemeyebilir. Aynı şekilde bir mirasçı veya mirasçılar, mirasbırakanın iradesine uymak da isteyebilir. Üçüncüsü ise, iptal hükmünün herkese karşı (*erga omnes*) etkili tutulmasını gerektirecek bir kamu yararının bulunmamasıdır. Söz konusu taraflar arası (*inter partes*) etki, maddi anlamda ölüme bağlı tasarruf türleri açısından ayrı ayrı olarak ele alındığında farklı özellikler gösterebilmektedir. Vasiyeti yerine getirme görevlisi ve vasiyetin (belirli mal bırakmanın) bazı özel görünümleri hariç taraflar arası (*inter partes*) etki kural olarak geçerli bir şekilde etki doğurmaktadır. Vasiyeti yerine getirme görevlisi atama içeren bir ölüme bağlı tasarrufun iptali kararı bakımından ise taraflar arası (*inter partes*) değil, herkese yönelik (*erga omnes*) etkinin var olduğu kabul edilmektedir. Vasiyet (belirli mal bırakma) açısından ise taraflar arası (*inter partes*) etki kural olarak geçerli olmakla birlikte bazı türlerinde mesele sorunlara sebebiyet verecek boyutlara ulaşma riskini taşımaktadır.

KAYNAKÇA

- Abt D, Die Ungültigkeitsklage im schweizerischen Erbrecht, 2002.
- Ağca Toplandı P, Ölümüne Bağlı Tasarrufların İptali, (Yüksek Lisans Tezi), 2008.
- Akbıyık C, Vasiyeti Yerine Getirme Görevlisi, On İki Levha Yayıncılık, 2012, (Kısaltılmışı: Akbıyık, Vasiyet).
- Akbıyık C, “Ölümüne Bağlı Tasarrufların İptali Davasını Bütünleyen Tamamlayan Edim Davasının Hukuksal Niteliği Üzerine”, Prof. Dr. Ergun Özsunay’a Armağan, Vedat Kitapçılık, 2004 s. 105-116, (Kısaltılmışı: Akbıyık, İptal).
- Akçaal M, Eşya Hukuku, Yetkin Yayınevi, 2021.
- Akıntürk T, “Şart ve Mükellefiyetler Kavramı Üzerinde Bir İnceleme”, 1970, 27(3), AÜHFD., s. 219-247.
- Akipek, J G/Akıntürk T, Eşya Hukuku, Beta Basım, 2009.
- Akipek, J G/Akıntürk T/Ateş D, Eşya Hukuku, Beta Basım, 2018.
- Albaş H, “Miras Hukukunda İptal ve Tenkis Def’i”, 2012, 18(3), MÜHF-HAD., s. 143-162.
- Ammann D, “Materielle und prozessuale Aspekte der erbrechtlichen Ungültigkeitsklage” IMPULSE- Impulse zur praxisorientierten Rechtswissenschaft Band/Nr. 11, Schulthess Juristische Medien AG, 2015.
- Antalya O G (Ed.), Miras Hukuku, Cilt III, Marmara Hukuk Yorumu, Güncellenmiş 4. Baskı, O. Gökhan Antalya /İpek Sağlam (Yayına Hazırlayanlar), Seçkin Yayıncılık, 2019.
- Arbek Ö, Miras Hukukunda Ölümüne Bağlı İşlemlerde İrade Serbestisi Sınırları ve Müeyyidesi, Yetkin Yayınevi, 2013.
- Atlı B, Ölümüne Bağlı Tasarrufların Hükümsüzlüğü ve Hükümden Düşmesi, Seçkin Yayıncılık, 2017.
- Ayan M, Miras Hukuku, 9. Baskı, Adalet Yayınevi, 2016, (Kısaltılmışı: Ayan, Miras).

- Ayan M, Eşya Hukuku II, Mülkiyet, 9. Baskı, Adalet Yayınevi, 2016, (Kısaltılmışı: Ayan, Eşya).
- Aybay A, Miras Hukuku Dersleri, 3. Baskı, Maltepe Üniversitesi Yayınları, 2002.
- Aybay A/Hatemi H, Eşya Hukuku, 3. Baskı, Vedat Kitapçılık, 2012.
- Aydos, O S, Pratik Miras Hukuku, Gazi Kitabevi, 2021.
- Ayiter N, Eşya Hukuku (Kısa Ders Kitabı), 1983.
- Ayiter, N /Kılıçoğlu, A M, Miras Hukuku, 2. Bası, Savaş Yayınları, 1991.
- Aysal M, Ölümüne Bağlı Tasarruflarda İrade Sakatlıkları ve Sonuçları, (Yüksek Lisans Tezi), 2009.
- Belen H, Miras Hukuku, Şema Kitap, 2. Baskı, Beta Yayınevi, 2021.
- Berki Ş, Miras Hukuku, Sevinç Matbaası, 1975.
- Bessenich B /Rickli S, “Basler Kommentar Zivilgesetzbuch II”, in Thomas Geiser/Stephan Wolf (Hrsg.), Art. 477-488 ZGB, 6. Aufl. 2019.
- Bohnet F /Droese L, “Art. 70 Notwendige Streigenossenschaft”, Präjudizienbuch ZPO, Verlag Stämpfli Verlag AG / hep Verlag AG 2018, s. 189-195.
- Bürgi K, “ZGB Kommentar, Schweizerisches Zivilgesetzbuch”, in Jolanta Kren Kostkiewicz/Stephan Wolf/Marc Amstutz/Roland Fankhauser (Hrsg.), OFK - Orell Füssli Kommentar (Navigator.ch), Art. 477, 517, Orell Füssli Verlag AG, 2016.
- Çabri S, Miras Hukuku Şerhi, (TMK. m. 495-574) Cilt: 1, On İki Levha Yayıncılık, 2018.
- Çiftçi H, Ölümüne Bağlı Tasarrufların İptali, (Yüksek Lisans Tezi), 2018.
- Dural M, Eşya Hukuku Dersleri, Fakülteler Matbaası, 1981.
- Dural M /Öz T, Türk Özel Hukuku, Cilt IV, Miras Hukuku, 13. Baskı, Filiz Kitabevi, 2019.
- Efe N B, Ölümüne Bağlı Tasarrufların İptali, (Yüksek Lisans Tezi), 2019.
- Engin B İ, Yedek Mirasçılık, Filiz Kitabevi, 2003.

- Eren F, Türk Medeni Hukukunda Ölümüne Bağlı Tasarrufların İptali Davası, Yargıçoğlu Matbaası, 1966, (Kısaltılmışı: Eren, İptal).
- Eren F, Mülkiyet Hukuku, 5. Baskı, Yetkin Yayınevi, 2020, (Kısaltılmışı: Eren, Mülkiyet).
- Eren F /Yücer Aktürk İ, Türk Miras Hukuku, Yetkin Yayınevi, 2019.
- Ertaş Ş, Eşya Hukuku, 15. Baskı, Fakülteler Barış Kitabevi, 2020.
- Esener T /Güven K, Eşya Hukuku, 8. Baskı, Yetkin Yayınevi, 2019.
- Frankhauser R, “Erbrecht ZGB”, in Peter Breitschmid/Alexandra Jungo (Hrsg.), CHK – Handkommentar zum Schweizer Privatrecht, Art. 519, 3. Aufl., 2016, s. 171-175.
- Göksu T, “Prozessrechtliche Rechtsprechung des Bundesgerichts in Erbsachen 2017”, Zeitschrift für Erbrecht, successio 2018, s. 313-319.
- Grüniger H, “Basler Kommentar Zivilgesetzbuch II”, in Thomas Geiser/Stephan Wolf (Hrsg.), Art. 493 ZGB, 6. Aufl. 2019.
- Grüniger H, “Kurzkommentar Schweizerisches Zivilgesetzbuch, KUKO ZGB”, in Andrea Bücher/Dominique Jakob (Hrsg.), Art. 477-493, 517-518, 2. Aufl. 2017.
- Günay E, Bilimsel Görüşler ve Yargısal Kararlar Eşliğinde Miras Hukukunda Ölümüne Bağlı Tasarrufların İptali Davaları, Seçkin Yayıncılık, 2015.
- Güneri C, Ölümüne Bağlı Tasarrufların İptali, Seçkin Yayıncılık, 2018.
- Gürpınar D, Artmirasçı Atama, Turhan Yayınevi, 2018.
- Gürsoy K T, Ölümüne Bağlı Tasarruflarda Şart ve Mükellefiyetler, Kısım I Mükellefiyetler, 1953, 10(1), AÜHFD., s. 457-541, (Kısaltılmışı: Gürsoy, Mükellefiyet).
- Gürsoy K T, Ölümüne Bağlı Tasarruflarda Şart ve Mükellefiyetler, Kısım II Şart, 1954, 11(1), AÜHFD., s. 371-477 (Kısaltılmışı: Gürsoy, Şart).
- Gürsoy K T, Türk Medeni Kanunu Hükümlerine Göre Mal Vasiyeti, 1955, (Kısaltılmışı: Gürsoy, Vasiyet).
- Gürsoy K T /Eren, F /Cansel E, Türk Eşya Hukuku, 2. Baskı, 1984.
- Hatemi H, Miras Hukuku, 5. Baskı, Vedat Kitabevi, 2014.

- Helvacı İ, “Ölüme Bağlı Tasarrufların İptali Davasında Ayırt Etme Gücünün (Temyiz Kudretinin) İspatı”, Prof. Dr. Ömer Teoman’a 55. Yaş Günü Armağanı, C. II, Beta Basım Yayın, 2004, s. 1113-1150.
- Herzog S, “Bundesgericht, II. zivilrechtliche Abteilung, Urteil 5A_984/2018 vom 7. Januar 2020, A. gegen B., Klage auf Absetzung des Willensvollstreckers”, AJP 2020, s. 638-641.
- Hrubesch-Millauer S, “Erbrecht ZGB”, in Peter Breitschmid/Alexandra Jungo (Hrsg.), CHK – Handkommentar zum Schweizer Privatrecht, Art. 482-488, 3. Aufl., 2016, s. 56-61.
- Hrubesch-Millauer S /Bosshardt M /Kocher M B, “Rechtsbegehren im Erbrecht”, Zeitschrift für Erbrecht, successio 2018, s. 4-30.
- Huwiler B, “Basler Kommentar Zivilgesetzbuch II”, in Thomas Geiser/Stephan Wolf (Hrsg.), Art. 484 ZGB, 6. Aufl. 2019.
- İmre Z /Erman H, Miras Hukuku, 15. Basım, DR Yayınları, 2021.
- İnan A N /Ertay Ş /Albaş H, İnan Türk Medeni Hukuku Miras Hukuku, 10. Bası, Seçkin Yayıncılık, 2019.
- İşgüzar H /Demir M /Yılmaz S, Miras Hukuku, Yetkin Yayınevi, 2019.
- Karrer M /Vogt N P /Leu D, “Basler Kommentar Zivilgesetzbuch II”, in Thomas Geiser/Stephan Wolf (Hrsg.), Art. 517 ZGB, 6. Aufl. 2019.
- Keskin A D /Demircioğlu H R, Medeni Hukuk II, (Eşya Hukuku-Miras Hukuku), Seçkin Yayıncılık, 2018.
- Kılıçoğlu A M, Miras Hukuku, Genişletilmiş 6. Bası, Turhan Kitabevi, 2015, (Kısaltılmışı: Kılıçoğlu, Miras).
- Kılıçoğlu A M, Eşya Hukuku, Turhan Kitabevi, 2021, (Kısaltılmışı: Kılıçoğlu, Eşya).
- Koca Ö, Roma Hukukunda ve Türk Hukukunda Ölüme Bağlı Tasarruflar, Yetkin Yayınevi, 2018.
- Kocayusufoğlu N, Miras Hukuku, 2. Bası, Filiz Kitabevi, 1978.
- Koçoğlu S, Vasiyet Tasarrufunun Hükümsüzlüğü, (Yüksek Lisans Tezi), 2013.
- Kocaağa K, Vasiyeti Yerine Getirme Görevlisi, Yetkin Yayınevi, 2006.

- Köprülü B, Miras Hukuku Dersleri I, (Mirasçılar – Ölüme Bağlı Tasarruflar), Fakülteler Matbaası, 1975-1976.
- Künzle H R, “Erbrecht ZGB”, in Peter Breitschmid/Alexandra Jungo (Hrsg.), CHK – Handkommentar zum Schweizer Privatrecht, Art. 493-517, 3. Aufl., 2016, s. 97-99.
- Künzle H R, “Die Willensvollstrecker”, in Hans Rainer Künzle (Hrsg.), BK - Berner Kommentar Band/Nr. III/1/2/2, Art. 517-518 ZGB, 2011.
- Kürşat Z, Paylı Mülkiyetin Sona Ermesi, Arıkan Yayıncılık, 2008.
- Marxer S, “ZGB Kommentar Schewizwesiches Zivilgesetzbuch”, in Jolanta Kren Kostkiewicz/Stephan Wolf/Marc Amstutz/Roland Fankhauser (Hrsg.), OFK – Orell Fussli Kommentar, Art. 520, 3. Aufl., 2016, s. 1028-1029.
- Oğuzman M K, Miras Hukuku Dersleri, Genişletilmiş 2. Baskı, Fakülteler Matbaası, 1978.
- Oğuzman M K /Selici Ö /Oktay-Özdemir S, Eşya Hukuku Kısaltılmış Ders Kitabı, 3. Baskı, Filiz Kitabevi, 2020.
- Ozanemre Yayla, H T, “Vasiyeti Yerine Getirme Görevlisinin Ölüme Bağlı Tasarrufun İptali Davası Açması”, Prof. Dr. Ersan Erzurumluoğlu’na Armağan, Ankara Barosu Yayınları, 2012, s. 841-850.
- Öğüz T, Müşterek Mülkiyetin Taksim Engelleri, Alfa Yayınevi, 1995.
- Özcan Z, Paylı Mülkiyette Paydaşların yetkileri ve Yükümlülükleri, Yetkin Yayınevi, 2013.
- Özdemir H, “Henüz Var Olmayan Kişilerin Ve Ceninin Art Mirasçı Olarak Atanması”, 2013, 8(1), EÜHFD., s. 107-125.
- Özkan H, Açıklamalı-İçtihatçı Asliye Hukuk Davaları ve Tatbikatı, Miras Hukuku (TMY. Md. 495-682), Legal Yayınevi, 2015, (Kısaltılmışı: Özkan, Asliye).
- Özkan H, Açıklamalı-İçtihatlı-Örnekli Türk Medeni Yasası ve Uygulaması, Miras Hukuku (Md. 485-682), 5. Cilt, Legal Yayınevi, 2017. (Kısaltılmışı: Özkan, Miras).
- Öztaş İ, Paylı Mülkiyette Paydaşın Kullanma ve Yararlanma Hakkı, On İki

Levha Yayınları, 2011.

Özüğür A İ, Türk Medeni Kanunundan Önce ve Sonra Miras Hukuku, Cilt 1, 4. Baskı, Adalet Yayınevi, 2016, (Kısaltılmışı: Özüğür, C.I).

Özüğür A İ, Türk Medeni Kanunundan Önce ve Sonra Miras Hukuku, Cilt 2, 4. Baskı, Adalet Yayınevi, 2016, (Kısaltılmışı: Özüğür, C.II).

Petek H, Ölümüne Bağlı Tasarrufların İptali Davasında Süreler ve Hükümün Anlam Bakımından Uygulanması, Temmuz 2011, 6(2), TAAD., s. 1-34.

Ruhi C /Ruhi A C, Ölümüne Bağlı Tasarruflar ve İptali, Seçkin Yayıncılık, 2015.

Seiler B, “Der Erbrechtsprozess unter der neuen ZPO – ausgewählte Aspekte”, Zeitschrift für juristische Weiterbildung und Praxis, recht 2014, s. 197-209.

Seiler B, Die erbrechtliche Ungültigkeit - unter besonderer Berücksichtigung der Wirkungen in personeller Hinsicht, Schulthess Juristische Medien AG, 2017.

Serozan R/Engin B İ, Miras Hukuku ve Uygulama Çalışmaları, Güncellenmiş 6. Baskı, Seçkin Yayıncılık, 2019.

Sirmen A L, Türk Özel Hukukunda Şart, Banka ve Ticaret Hukuku Enstitüsü Yayınları, 1992, (Kısaltılmışı: Sirmen, Şart).

Sirmen A L, Eşya Hukuku, 8. Baskı, Yetkin Yayınevi, 2020, (Kısaltılmışı: Sirmen, Eşya).

Sirmen A L, “Yeni Türk Medeni Kanununda Paylı Mülkiyete İlişkin Düzenlemeler”, Prof. Dr. Turgut Kalpsüz’e Armağan, Turhan Kitabevi, 2003, s. 729-740, (Kısaltılmışı: Sirmen, Paylı Mülkiyet).

Stahelin D, “Basler Kommentar Zivilgesetzbuch II”, in Thomas Geiser/Stephan Wolf (Hrsg.), Art. 482-483 ZGB, 6. Aufl. 2019.

Studhalter P, “ZGB Kommentar, Schweizerisches Zivilgesetzbuch”, in Jolanta Kren Kostkiewicz/Stephan Wolf/Marc Amstutz/Roland Fankhauser (Hrsg.), OFK - Orell Füssli Kommentar (Navigator.ch), Art. 482-493, Orell Füssli Verlag AG, 2016.

Sutter-Somm T/Seiler B, “Die inter partes-Wirkung der erbrechtlichen Ungültigkeitsklage – Ausgewählte Probleme”, Zeitschrift für Erbrecht,

successio 2014, s. 198-211.

Şenocak Z, “Cezai Iskat ve Cezai Iskatın Hükümleri”, Prof. Dr. Ali Bozer’e Armağan, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, 1988, s. 421-428.

Tekdoğan A, Vasiyetnamenin Tenfizi ve İptali Davaları, 2. Baskı, Seçkin Yayıncılık, 2019.

Tekinay S S /Akman S /Burcuoğlu H /Altop A, Tekinay Eşya Hukuku, Cilt I, Zilyetlik – Tapu Sicili – Mülkiyet, 5. Bası, Filiz Kitabevi, 1989.

Tiftik M, Borç Sözleşmelerinin İptali, Haziran 2006, 23(3), Batider, s. 55-97.

Turan G, Ölümüne Bağlı Tasarrufların Hükümsüzlüğü, Turhan Yayınevi, 2009.

Weimar P, “Die gesetzlichen Erben; Die Verfügungsfähigkeit, Die Verfügungsfreiheit, Die Verfügungsarten, Die Verfügungsformen”, in Peter Weimar (Hrsg.), Art. 457-516 ZGB, BK - Berner Kommentar Band/Nr. III/1/1/1, 2009.

Wildisen C, “Erbrecht ZGB”, in Peter Breitschmid/Alexandra Jungo (Hrsg.), CHK – Handkommentar zum Schweizer Privatrecht, Art. 477, 3. Aufl., 2016, s. 45-47.

Yağcı K, Cezai Mirasçılıktan Çıkarma, On İki Levha Yayınları, 2013.

Yıldırım A, Türk Hukukunda Ölümüne Bağlı Tasarruflarda Şart ve Mükellefiyetler, Turhan Kitabevi, 2004.

